

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA MINDENKINEK

XXVIII. évfolyam 6. szám BUDAPEST 2019. november-december

Érdekességek honlapunkon: www.presbiteriszovetség.hu

*Boldog idő, áldott idő,
Kegyelmet hozó karácsony.
Elveszett a világ,
Isten adta Fiát.*

Örvendj, keresztyén, ez áldáson!

**Mi a válaszom (válaszod)
Krisztus születésére?
(2. old.)**

Mi a válaszom (válaszod) Krisztus születésére?

KNOLNÉ TÜSKI GABRIELLA

Nemrég egy nagy gyülekezetről presbiteri választás volt, kicsit szokatlan körülmények közt. Majdnem a fél presbiterium ki kellett cserélődjön, így nem kis felelősségről volt szó. Sok imádság és fontolgtatás után kilenc testvér lett megkérve. A gondolkodási idő lejártával összesen hárman választottak pozitívan felkérésükre.

Azaz hat ember nem vállalta a presbiteriséget.

Nagyon felháborított, mert csupa olyan embert jelöltek, akinek emberileg szólva lehetősége lett volna igent mondani.

Nem értettem. Mindig úgy gondoltam, hogy a feladatokat közösen hordja a gyülekezet, és az igát felváltva lehet húnzi.

Hol marad a Szentháromság Isten iránti szeretet? Ebből fakadóan a szeretettel vállalt felelősség lelki házunkért, gyülekezetünkért?

Olyan világban élünk, ahol a felszínen a külsőségek, a pénz, látszat, pályafutás, kábítószerek, szex és kötetlenség a döntőek. Mindennek semmi köze nincs már a szeretetnek. Tegnap este rádöbbenem, hogy én is beleestem a felszínesség csapdájába.

Kiderült, hogy az egyik jelölt feleségének kiújult egy rákos daganata. Jogosan erre koncentrálnak. Egy másiknál túl sok a gond a kamasz fiával. Sorolhatom. Isten megszegyenített, mert szent felháborodásom akaratlanul is szeretetlenséggé, ítélkezéssé vált. Emiatt elvakultam. Nem láttam, amit igenis vállalnak ezek a tesvéreim, saját lehetőségeiken belül. Hálás vagyok e leckéért, mert hívő keresztyén emberként ennél okosabb lehettem volna.

Ismét elolvastam a lényegét, ahogy János 3,16 írja. „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen”.

Ezért lett karácsony. Ebben bízunk. Ebben van reménységünk.

Isten szeretetéből aktív cselekedet fakadt. Nem egy pillanatra kiható, hanem örök életre kiható cselekedet.

Én mit vállalom? Miért vállalom? Szeretettel vállalom? Ez nem attól függ, hogy valaki presbiter-e vagy nem. Isten mindannyiunknak ad feladatot, kinek-kinek a saját helyén. Hiteles feladatot, hisz Őt követjük, ha gyakran ügyetlenül is.

Zakariás pap vállalta papságát, bár Isten üzenetét nehezen fogadta el. Mária vállalta, amit Isten rábízott. Lehetetlen körülmények közt elkezdte Istent dicsérni egy régi ének szavaival. József nem akarta vállalni, de hallgatott az angyal szavaira. Jézus vállalta az Atya akaratát, hogy a földön szolgáljon 33 évig.

Mi a válaszom Krisztus születésére? Egy párnapos ünnep? Finom ennivaló, kellemes istentisztelet? Elvárhatok magamtól ennél többet?

Isten az Ő egyszülött Fiát adta, ezt ünnepeljük nemsokára.

Jézus mindent vállalt értem. Én mit adok Neki? Bűnvalló, alázatos szívvel. Örömmel. Szeretetből.

Nem éltem még e föld színén: te értem megszületté!

Még rólad mit sem tudtam én: tulajdonoddá tettél;

Még meg sem formált szent kezéd, Már elválasztál engemet,

Hogy társam légy e földön.

Svájc reformátora, Zwingli írta:

*A világ megváltója szalmaágyon született,
mi pedig puha ágyban horkolunk!*

Nem attól igaz valami, hogy hányan hisznek benne!

*Istenről önmagunkból kiindulva csak annyit tudhatunk,
mint amennyit egy katicabogár képes felfogni
az emberekből.*

Tartalom

Amikor eljön az Emberfia, vajon talál-e hitet a földön?	3
Apropó.....	4
Ima óév estéjére	4
„Tanítva őket...” (1.).....	5
Egy kálvinista akadémikus.....	6
Éltető erő	7
Szép rend	8
Mi szükség van a Presbiteri Szövetségre?.....	9
Közös békési-csongrádi konferencia....	10
Belső, külső építkezés, szövetségi jövő (II.).....	11
Többet tenni, mert többet kaptunk	12
Vallási egyesület lettünk.....	12
Közeledés mai fiatalok felé.....	13
Egy élet a katedrán.....	14
Az én leggyönyörűbb karácsonyi ajándékom	15
Beszélgessünk nehéz bibliai Igékről (II.).....	16
Építkezünk!	17
Bakonybéli hungarikum: öko-fogadalom	17
Egy egész évre szóló karácsonyi ajándék	18
Szép és jelentős alkalom a Cigánymisszióban	19
Egy hűséges szolga hazatért.....	20
Exodus – emlékezet és emlékeztetés ...	21
Szövetségünk életéből	22
Pál apostol nyomában (VI.)	23

Készült a Miniszterelnökség,
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,
a Nemzeti Együttműködési Alap
és az Agrárminisztérium támogatásával

Az Ige körül

Amikor eljön az Emberfia, vajon talál-e hitet a földön?

**DR. VICZIÁN
MIKLÓS**

Advent, karácsony, húsvét, pünkösd, reformáció... érdekes nyelvi sokszínűség rejtőzik a fő egyházi ünnepeink elnevezése mögött, utal-

va a források gazdag tárházára. Míg a karácsony szavunkat leginkább a szláv eredetű *krácsun* (=napforduló) szóra vezetik vissza, addig a húsvét a böjt végét jelenti (amikor ismét szabad *húst venni* magunkhoz). A pünkösd a görög *pentakosz* (=50. nap húsvét után) szó magyarított változata, míg a *reformáció* (=visszaalakítás, megújítás), illetve az *advent* (=eljövétel) latin eredetű.

A továbbiakban maradjunk csak az adventnél, hiszen ennek van most az ideje! A Biblián tájékozódó keresztyének számára egyértelmű, hogy az eljövétel a Megváltóra vonatkozik – az *Úr eljövetele*. Ezt a latin nyelvű bibliafordítás – a Vulgata –, amely hatással volt az egész európai keresztyén kultúrára, úgy fejezte ki, hogy *adventus Domini*. Ez rövidült adventté. Rövidült, és sajnos napjainkra a köznyelvben jelentésváltozást is szenvedett. Ugyanis, sokan a karácsonyt várják... vagy a Kisjézus megszületését, a szeretet ünnepét, illetve a fenyőfa-ünnepet – és a négy hétig tartó időszak pusztán a felkészülés ideje!

Az Ószövetség népe még előre tekintett, és várta az Úr eljövetelet. A nagy eseményt váró utolsó, szerény, de kitartó személyről már az Újszövetség ad hírt. Simeon „várta Izráel vigasztalását” (Lk 2,25), és hálát adott Istennek, „mert meglátták szemeim üdvösségedet” (30. vers). Ő, illetve kortársai voltak az utolsó, akiknek a várakozása nem volt hiábavaló, ugyanis akik még ma is csak várják a Megváltó eljöveteletét, és nem fogadják el az eljött, köztünk élt, szenvedett, és feltámadt Jézus Krisztust Megváltójuknak, azoknak ez a várakozása céltévesztés. *Céltévesztés*... érdekes, hogy pont ezt a szót használja az Újszövetségi görög nyelv a bűn kifejezésére is.

Ha így van, akkor az adventnek már nincs bibliai mondanivalója korunkban?

De van! Van, egyrészt azért, mert bár az év minden napján szemünk előtt kell, hogy

lebegjen Isten minden értelmet felülhaladó szeretete, amellyel „egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16), de mégis a szétszóródó figyelmünknek szüksége van arra, hogy újra meg újra emlékeztessünk Szabadítónkra és Urunkra. Így az advent négy hete nem a Jézuska-várás ideje, sem nem a nagy bevásárlásoké, hanem figyelmünket ekkor fokozottan az ígéreteit beteljesítő Szentháromság Istenre irányíthatjuk. Egyéni csendességünkben, vagy bibliaórai közösségben kikereshetjük a Jézus Krisztus származására vonatkozó próféciákat*, valamint a beteljesedésre vonatkozó újszövetségi hivatkozásokat** ... hogy csak a születése körüli eseményekre utaljunk.

Advent másik – mindig aktuális – jelentése pedig az, hogy Jézus Krisztus ígérete szerint vissza fog jönni ennek a világkorszaknak a végén. Ezt Ő maga jelentette ki Bibliánk utolsó előtti versében: „Bizony, hamar eljövök” (Jel 22,20). Legrészletesebben erről a Mt 24-ben olvashatunk. Megtudhatjuk, hogy ez olyan esemény lesz, ami egyszerre éri el a Földön élő összes embert (mint ahogy a villámlás ellátszik keletől nyugatig, [27. vers]), és ítélet szempontjából hasonló lesz Noé napjaihoz (37. és 39.vers). A Krisztus eljöveteletét megelőző eseményekről szóló

részletes leírást pedig a 2Thessz 2-ben olvashatunk. Megtudhatjuk, hogy „az Úr napját megelőzi a hittől való elszakadás” és „megjelenik a törvénytíró”, aki „fölébe emeli magát mindennek, amit Istennek vagy szentnek mondanak”. Fontos vigasztalást kapunk azonban a 8. versből, hogy bár fokozatosan befolyása alá kívánja gyúrni a társadalmat a törvénytíró, akit „az Úr Jézus meg fog ölni szájának lehetével, és meg fog semmisíteni eljöveteleének fenségével”.

Az Úr Jézus Krisztusnak ez a második eljövetele – *adventje* – már fenséges lesz. Mint a világmindenség ura fog visszatérni. Nem jászolban, szegényen, mint először, hanem királyi hatalommal és dicsőséggel! Akkor némelyek „a Lélek megszentelő munkája és az igazságba vetett hit által” részesülnek az Úr Jézus Krisztus dicsőségében, de „*akik nem hittek az igazságnak, hanem a hamiságban gyönyörködtek*”, mindazok elveszítik ítéletüket.

Té, Presbiter Testvérem, hol fogsz állni, amikor Krisztus visszatér?! Ez az advent igazi kérdése! Talán még évtizedekig halaszthatod a döntést, de lehet, hogy már ez az adventi négy hét sem áll rendelkezésedre. Ne halogasd a döntést!

* pl., hogy asszonytól fog születni: 1Móz 3,15; Mt 1,20; Lk 1,31, Sém: 1Móz 9,18, Ábrahám: 1Móz 22,17-18, Jákob: 1Móz 28,13-14 utóda lesz, Júda nemzetségéből: 1Móz 49,10 és Dávid házából: 1Kir 7,12-14; Zsolt 132,11; Ézs 11,1 fog származni – vagy, hogy Betlehemben: Mik 5,1-3, és szüztől: Ézs 7,14 fog születni, és útkészítő hirdeti meg érkezését: Mal 3,1; Ézs 40,3-5.

** Mt 1,1-25; Mt 3,3; Mt 11,10; Mk 1,2; Lk 3,23-38; Lk 2,4,15; Lk 3,4; Jn 1,23;

BOLDOG IDŐ, ÁLDOTT IDŐ

**Boldog idő, áldott idő,
Kegyelmet hozó karácsony.
Elveszett a világ.
Isten adta Fiát.
Örvendj, keresztyén, ez áldáson.**

**Boldog idő, áldott idő,
Kegyelmet hozó karácsony.
Krisztus földre szállott,
Bűnünktől megváltott,
Örvendj, keresztyén, ez áldáson.**

**Boldog idő, áldott idő,
Kegyelmet hozó karácsony.
Dicső nagy Királyunk,
Tisztelünk s imádunk.
Örvendj, keresztyén, ez áldáson.
(Forrás: délvidéki ref. énekeskönyv)**

APOSTAGI ZOLTÁN

„Aki mindig van, menedékünk lett”

Szent Ágoston: Zsoltármagyarázatok IV. Jel, Bp., 2018. 332. Magyarázatok a 89. (90.) zsoltár 1. verséhez

Ahogy az a Zsoltármagyarázatok első kötetének előszavában olvasható, az egyházatya az úgynevezett Vetus latina, azaz a régi, Jeromos előtti latin fordítást használta beszédeihez. Ebben a 89,1b vers így olvasható: „Uram, menedék lettél számunkra, / nemzedékről nemzedékre”. A revideált új fordítás (2014) azonban így adja vissza a héber szöveget: „Uram, te voltál hajlékunk / nemzedékről nemzedékre”. Elsőre talán azt gondoljuk, hogy a kettő között nincs különbség – bár kétségtelen, a végén valóban ugyanoda érkezünk –, mégis érdemes megállni egy pillanatra. Ami számomra föltűnő és ugyanakkor elgondolkodtató – nem a menedék és a hajlék, ezek szinonimák –, az a *lettél* és a *voltál* különbsége. (Ez az eltérés a mai fordításoknál is tapasztalható. Lásd: Neovulgáta.)

Tudjuk, e zsoltárt Mózesnek tulajdonítják, bár már Augustinus is megjegyezte: „...nem kell azt hinnünk, hogy ezt a zsoltárt egészében Mózes írta...”, s jelezte ab-

Propó

béli véleményét, hogy a szerzőséggel a zsoltár jelentőségét kívánták hangsúlyozni. Bárhogy is legyen – és itt legyen szabad általánosítani –, az új fordítás alapján, mindenképpen úgy tekinthetünk a zsoltár 90,1b soraira, mint egy hitben járó ember visszatekintésére, biztonyságtételére, s ebben az esetben a *voltál* teljesen érthető, sőt, indokolt, s az igevers így válik a megtett útra való visszaemlékezés hálaadó szavaivá. Ha azonban a *lettél* változatot sem utasítjuk el, s az lesz hangsúlyos, melyben nemcsak a folyamat, de az érkezés története, sőt egy kérdés lehetősége is el van rejtve, akkor egy új dimenzió nyílik meg előttünk.

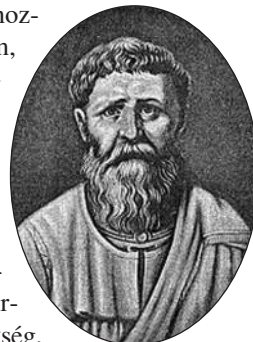
Hogy miről is van szó, ezt a magyarázatból érthetjük meg: „...menedékünk lett, mert számunkra lett azzá, ami nem volt, azaz menedékké...”. Majd így folytatja: „Te, aki mindig vagy, mielőtt lettünk volna és mielőtt a világ lett, attól fogva, hogy megtértünk Hozzád, menedékünk lettél”. Augustinus a mondat végén már az emberre tekint, és azt mondja, hogy akkor lett számunkra menedékké, hajlékká az Isten, amikor megtértünk, amikor elfogadtuk Őt Urunknak. Isten ugyan örökkévaló, de a menedékké levésnek az emberi életben ideje van. És itt kell föltenni az önvizsgáló kérdést: Menedékké lett már számomra,

megtértem már hozzá? Mert ha nem, ha csak vallásosságból teszem, amit teszek, akkor hiába énekelem a zsoltárt. Mindehhez azonban először a kezdeményező Úr érkezésére van szükség.

És ez a *lettél* nem más, mint a konkrét történésre való mutató. Ez egyszerre az Isten és az ember története. A találkozás története. Szemünk előtt szinte újra fölizzik a csipkebokor. És itt kapcsolódunk vissza Mózeshez, az élete végén visszaemlékező emberhez. És így jelenik meg a személyes *voltál*. Mózes számára Isten azért *volt*, mert az élete egy bizonyos pontján menedékké, hajlékká *lett*, mert az időben eljött, ő pedig elfogadta. Így vált a *lettél* folyamatos, vándorlásában kísérő *volttá*.

Karácsony arra mutat, hogy a megtestesült Ige valóban menedékké és hajlékká lett. A születés ünnepén megállva, csendben és mély lelki bizonyossággal bárcsak Augustinusszal együtt mind többen elmondhatnák: „Aki mindig van, menedékünk lett”.

¹ A régi latin fordítású Zsoltárok könyve a Septuaginta számozását követi, ezért a zárójelbe tett számozás felel meg a mi számozásunknak.

Ima óév estéjére

DR. GYŐRI ISTVÁN

Mindenható Istenünk, mennyei édes Atyánk Jézus Krisztus által, az esztendő utolsó napján érezzük, milyen gyorsan elmúlik életünk ideje, minden változik, de Te, Urunk, nem változol meg. Az elmúlt évben is beteljesedett az ígélet, hogy tél és nyár, vetés és aratás el nem múlnak. Az emberiség mindent megtett a föld elpusztítására, de a Te nagy kegyelmedből még mindig itt élünk és a föld ez évben is meghozta a termését, megvan a mindennapi kenyérünk. Köszönjük, hogy nemcsak testi, hanem lelki kenyérről, az Igével is naponta tápláltál minket. Köszönjük, hogy általa erősítettél, félelmeink között bátorítottál, ígéleted szerint velünk voltál minden nap. Köszönjük, hogy betegségek között is megőriztél minket, nem adtál nagyobb terhet, mint amit elviselhetnénk. Köszönjük szereteteinket, családjunkat, gyülekezetünket, köszönjük, hogy háború nélkül, békességben és biztonságban élhetünk.

Örökkévaló Istenünk, az új esztendő még sötétségben van, de a Te gondviselő szeretettedben már minden elő van készítve. Azt

ígérted, hogy velünk leszel minden nap a világ végezetéig. Ígélettedben bízva a sötétbe is elindulunk, nem félünk, mert Te fogod a kezünket és oltalmazol minket. Kérünk, légy velünk az új év minden napján, ahányszor felébredünk, a Te világosságodra ébredjünk, kérünk, oltalmazd lépteinket, oltalmazd meg, hogy hamis útra ne tévedjünk, kérünk, őrizd meg minket, hogy tudjunk dolgozni és megéljünk a munkánkból. Őrizd meg szereteteinket, családjunkat, gyülekezetünket, egyházunkat, népünket. Kérünk, vezetőink a Te akaratodra figyelve vezessék ezt a népet. Urunk, kérünk, oltalmazd ezt az egész világot, add meg, hogy ne kelljen senkinek háború vagy éhínség miatt menekülteként elhagynia otthonát. *Akik most is úton vannak, oltalmazd őket és adj olyan helyet, ahol menedéket találnak.*

Urunk, kérünk, gyenge hitünket erősítsd, hogy semmi el ne szakítson Tétőled, érezzük a magunk méltatlanságát, ezért kérünk, hogy Jézus Krisztusnak, Megváltó Urunknak érdeméért hallgass meg minket, ámen!

„Tanítva őket...” (1.)

DR. NAGY MIHÁLY

Van-e keresztyén fizika? 2015 tavaszán ezzel a címmel indítottam útjára ezt a sorozatot. A meghökkentőnek is nevezhető címet nem én találtam ki, hanem még az 1980-as évek vége felé, tőlem kérdezték egy konferencián, állami iskolában tanító pedagógusok. A válasz A nevelők felelőssége című írásban olvasható. Abban az időben Közép- és Kelet-Európában még javában épült (de fel soha nem épült) a kommunizmus, virágzott az ateizmus. Én pedig már közel harminc éve tanítottam Debrecenben, akkoriban hazánk egyetlen protestáns iskolájában fizikát és kémiát.

Az Isten által alkotott természeti törvények többek közt azért lenyűgözőek számomra, mert egy tudjuk ugyan ismerni, de nem tudjuk befolyásolni őket. Nagy kiváltságnak tartom, hogy egész tanári pályafutásom alatt Bibliát olvasó keresztyén emberként természettudományokat taníthattam egyházi iskolában. A keresztyén szemléletet soha nem éreztem korlátozónak, inkább kitágította a látóhatáromat. Ezt igyekeztem tanítványaimmal is megbeszélni. Őket ugyanis akkor, az általános iskolában úgy tanították, hogy istenekre csak a tudatlan emberek van szükségük. A hivatalos vélemény ma már nem ez, sok ember viszont ma is közömbös minden iránt, ami nem kézzel fogható, vagy nincs belőle közvetlen haszna.

Amikor a sorozatot elkezdtem írni, még nem állt össze bennem, milyen témákat fogok sorra venni. Most pedig nem azért készülök befejezni a sorozatot, mert kifogytam az ötletekből. Az eddig leírtakat talán lehet kiindulásnak tekinteni. Mindenki folytathatja, a saját érdeklődési területének megfelelően. Talán kiderült (ha jól végeztem a dolgomat), hogy a különféle tudományterületek, az életünk eseményei és az Isten Igéje közt megtalálható a kapcsolat. A keresztyén ember nem csak vasárnap szembesül az Igével, hanem az átjárja egész gondolkodását. Írásaimmal kettős célt akartam elérni. Egyrészt a mai és egykori diákoknak, példák során át meg akartam mutatni a szép, sokszínű, törvények szerint működő, élettelen és élő világ mögött az Alkotót. Másrészt a pedagógusoknak, nevelőknek a figyelmét szerettem volna felkelteni, hogy ahol lehetőség kínálkozik rá, hívják fel őket is tanítványaik figyelmét a természet jelenségei és az Isten Igéje közt levő kapcsolatra. Remélem kiderült, hogy ez lehetséges. A példák száma természetesen tovább bővíthető. Még fiatal tanárként magamra is vonatkoztattam, amit Pál írt Timóteusnak: „nem a félelem lelkét adta nekünk Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét” (2Tim 1,7). Erő, szeretet, józanság. Biztos vagyok benne, hogy aki hitelt kéri, megkaphatja.

A címet: „Tanítva őket...” a feltámadott Jézusnak mennybemenetele előtt, tizenegy tanítványához intézett utolsó szavaiból vettem (Mt 28,20). Jézus ekkor elküldi tanítványait, hogy hirdessék az evangéliumot. Az előzményekről azt olvassuk még az evangélium elején, hogy Jézus maga választotta ki tanítványait (Mt 10,2-4). Úgy is mondhatjuk, hogy a választottak kiképzése, felkészítése feladatukra három évig tartott. A sorozatnak három, az eddigieknél általánosabb témája van még hátra. Az Olvasókat arra szeretném biztatni, hogy Jézus mai tanítványaiként ők is adják tovább azt, amit a Biblia olvasása során megértettek. Jézus tanítványai közül legyenek tanítókká. Mikor olvassák az Igét, tanulók Jézus iskolájában, de közben vállaljanak részt a tanítvánnyá formálás szép munkájából is.

Kezdetben

A Biblia két könyve kezdődik ezzel a szóval: kezdetben. „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet” (1Móz1,1). Így kezdődik a Biblia, az Ószövetség első könyve. Az Újszövetségben a negyedik evangélium elején pedig ezt olvassuk: „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és az Ige Isten volt” (Jn 1,1). Ha az időskálán próbáljuk elhelyezni a két kezdetet, a János evangéliuma utal a régebbi kezdetre: már a teremtés előtt is létező, örökkévaló Istenre. A teremtés kezdete előtt nem volt értelme az időnek. Az Örökkévalót nem köti az idő. Az csak számunkra, a születés és az elmúlás közé rekesztett emberek számára fontos, itt a földi létben. A Bib-

lia első szava pedig arra utal, hogy az örökkévaló Isten a nem-létből hozta létre, terem-

tette a létezőt. A teremtés kezdetén kietlen, pusztaság uralkodott, amit a görög eredetű *káosz* szóval lehet visszaadni. A 10. vers végére előttünk áll az élettelen világ. A formátlan káoszból létrejött a rendezett, és épp ezért szép *kozmosz*. Innen származik a *kozmetika* (szépség tudománya) szavunk. A teremtés szó az anyagi világot, és az abban érvényes természeti törvényeket is magába foglalja.

Az 1857 áprilisában, *Kaba határában lezuhalt meteorit* két héten belül Debrecenbe, a Református Kollégiumba került, ahol máig gondosan őrzik. Egy-egy levágott mintáját azonban a tudományos kutatás számára időről-időre rendelkezésre bocsátják. A meteorit hullása után rövidesen azzal vált először világhírűvé, hogy benne *Friedrich Wöhler* német vegyész, a világon először, a kőolaj magasabb forráspontú termékeihez hasonló *szerves anyagot* (szénhidrogént) fedezett fel. A kabai meteoritnak több különlegessége is van. Ezek közül az egyik a benne található apró, legfeljebb 1-2 mm-es *olvadék-gömböcskék eredete*. Török József, a Kollégium akkori természettudomány professzora már észrevette az apró tekecsket (a némely esetben kéreggel borított, megszilárdult kőzetcsappal), amelyekhez hasonlókkal meteoritban addig nem találkozott. A kutatók néhány évtizede jutottak egyetértésre abban, hogy a meteorit összetételében és átalakulási folyamataiban a Naprendszer kialakulásának korai, mintegy 4,5 milliárd évvel ezelőtti állapotát őrizte meg. Ez ad magyarázatot az olvadék-gömböcskék keletkezésére is. Ekkor a Nap már világított, nagyobb anyagtömegek, a bolygók azonban még nem voltak körülötte. Ezzel a témával 2017 őszén Debrecenben, a Református Kollégiumban, a kabai meteorit legújabb kutatási eredményeiről rendezett nemzetközi konferencián két előadás is foglalkozott. A konferencia anyaga 2018-ban könyv alakban is megjelent (Átfogó kutatások a kabai meteoriton. Debreceni Egyetemi Kiadó).

Amikor alkalmam van rá, hogy kesztyűs kezembe vegyem a kabai meteoritot (mert minden földi eredetű szennyeződéstől óvni kell), ez a *kezdetben* jut az eszembe. Lehet mondani, hogy a kozmológia (a világegyetem keletkezésével foglalkozó tudomány) csak elmélet, mivel nem voltunk ott, és nem lehet megismételni. A szenes kondrit típusú meteoritok (ide tartozik a kabai meteorit is) azonban anyagukban őrzik a Naprendszer kezdeti idejéből származó információkat. A kutatók feladata, hogy ezekből egyre többet tudjanak megfejteni. A kabai meteoritban a teremtéstörténet került hozzánk kézzel fogható közelségbe.

Egy kálvinista akadémikus Bernát István (1854–1942)

MARGIT ISTVÁN

Református egyházunk az elmúlt évszázadokban olyan kiemelkedő személyiségeket adott hazánknak, akikre méltán lehetünk büszkék. Főképpen ha hivatásuk ellátása közben nem feledkeztek meg gyökereikről, és sokirányú elfoglaltságuk mellett az egyház életében is tevékenyen részt vállaltak.

Ezek egyike volt a neves agrárpolitikus, agrárközgazdász, közíró, lapszerkesztő, országgyűlési képviselő, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, korláti Bernát István is.

Rimaszombaton született 1854. július 3-án. Középiskoláit szülővárosában, Pozsonyban és Budapesten végezte. A budapesti Lónyay utcai Református Gimnáziumban érettségizett, majd 1877-ben a Budapesti Tudományegyetemen jog- és államtudományi oklevelet szerzett, később doktorátust is. Közben tanult a bécsi egyetemen, de megfordult más nyugat-európai és tengerentúli egyetemeken is, ahol közgazdasági ismereteit gyarapította.

Miután tanulmányait bevégezte, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium fogalmazója lett. 1888-tól a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban az iparostanonc-iskolák felügyelője. 1896-tól a Magyar Gazdaszövetség ügyvezető igazgatója, majd igazgatója, később pedig elnöke. Alkotmánypárti programmal 1906-ban országgyűlési képviselővé választották. 1920-tól a Budapesti Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának dékánjává nevezték ki, ugyanitt agrárpolitikát oktatott. 1924-től a Magyar Nemzeti Bank alelnöke, 1927-től pedig az Országos Mezőgazdasági Kamara küldötteként a Felsőház tagja. 1906-tól a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, 1927-től rendes taggá választották.

1880-ban kapcsolatba került az akkor induló szövetkezeti mozgalommal, 1894-ben többekkel megalapította a Hangya Szövetkezetet, majd 1896-ban a Magyar Gazdaszövetséget. 1904-ben kezdeményezte a gazdakörök megalakítását, amelyek azután országszerte a paraszti művelődés és politizálás egyik fontos helyi fórumává váltak. Országgyűlési képviselőként ő készítette elő és terjesztette be a gazdák és a külső cselédek jogviszonyát, a kivándorlást szabályozó törvényjavaslatokat, valamint az első mezőgazdasági kamarai törvénytervezetet.

Budapesten a Hegyvidéken élt, a híres Óra-villában. Harmincéves írói jubileuma alkalmából az agrár- és a szövetkezeti mozgalmak egymillió koronát adtak össze egy Bernát István Kollégium céljaira. Halála után (1942. január 19-én hunyt el Budapesten) Kisfaludi Strobl Zsigmond készítette el a mellszobrát.

Számos tisztséget viselt különböző intézményekben, szervezetekben, egyesületekben, több magas rangú kitüntetésben részesült. Munkásságának elismeréséül 1908-ban nemességet kapott, korláti előnévvel.

Írásai, tanulmányai számos szakfolyóiratban jelentek meg, több lapot, egyéb kiadványt szerkesztett, megjelent köteteit pedig számba venni sem könnyű. 1935-ben, munkatársai, tanítványai, tisztelői emlékkönyvet adtak ki méltatásokkal, tudományos elemzésekkel és Bernát István műveinek bibliográfiájával.

„Bernát István egy olyan régi kereskedelmi és céhes ipari központban született, amelynek közéletét a törzsökös kisebbségi refor-

mátus tulajdonos polgárság szelleme határozta meg. A református felekezeti-művelődési alakzatnak ez a változata, az innen hozott erkölcsi elvek nem csekély szerepet játszottak altruisztikus közgazdasági elveinek, gazdaságpolitikai programjának kialakulásában” – írta egyik életrajzírója.

Ő maga később is gyakorló református, a budahegyvidéki református gyülekezet presbitere, majd főgondnoka. Meggyőződésévé vált, hogy az erkölcsök felemeléséhez szükség van a sok tekintetben kiüresedett, formálissá vált vallásos élet megújítására is. Ezért vett részt a Nagypénteki Református Társaság megalakításában, majd kapcsolódott be a Protestáns Irodalmi Társaság munkájába. Ügyvezető főtitkára lett az Országos Protestáns Patronage Egyesületnek, 1908 és 1942 között elnöke a Kálvin Szövetségnek.

A hitéleti megújulás, a belmisszió igazán szívügye volt, de leginkább az ún. történelmi kálvinizmusnak nevezett irányzathoz érezte magát legközelebb. A Sebestyén Jenő református teológiai professzor neve által fémjelzett Kálvin Szövetség átfogó erkölcsi és társadalmi megújulást segítő, kálvinista magyar öntudatot ébresztő egyháztársadalmi szervezatként alakult meg, amely szerteágazó nemzetközi kapcsolatokat ápol.

A szövetség kisebb kiadványainak sorozatában Bernát Istvánnak is több írása látott napvilágot. Különösen nagy visszhangja volt a *Hit és tudás harmóniája* címmel megjelent, a dunamelléki egyházi értekezlet 1913. októberi ülésén elmondott világnézeti alapozó beszédének.

Gondolkodóként, tudósként nemcsak a magyar reformátusság, hanem az egyetemes magyarság nagyjai sorába is beírta magát.

Az Együttműködési Tanács ülése

A Kárpát-medencei Presbiteri Szövetségek Együttműködési Tanácsának idei házigazdája hazai szövetségünk volt. Piliscsabán, a Bethánia CE Szövetség Lelkiszolgálat Házában október 25-26-án megrendezett tanácskozáson erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és hazai képviselők vettek részt. Résztvevők: Fancsik Zoltán, dr. Urbán Károly, Váczi Gábor, Gyurkó Miklós, Erdei Gábor, Halmágyi Sándor, Ambrus Attila, Bíró Béla, dr. Viczián Miklós, dr. Judák Endre, Pályi József, dr. Tóth János.

Éltető erő

Fiatal presbiterek portréja – Interjú Balázs Istvánnal

KÉRDEZŐ: KELEMENNÉ FARKAS MÁRTA

„...titeket Isten tanított az egymás iránti szeretetre...” (1Thessz 4,9)

– Vannak emberek, akiknek a pusztá jelenléte megnyugtató, derűt sugárzó. A derű persze átmenetileg elszáll, ha baj, bánat éri az embert, de akkor is biztosak lehetünk benne, hogy a szeretet változatlanul

él, hat, és megnyugvást ad. Ilyen ember Balázs István, a zsámbéki Református Gyülekezet fiatal presbiter. Szorított az idő, amikor a „Presbiter” szerkesztő bizottsága megállapodott, hogy egy fiatal nemzedékbeli presbiterrel készítek interjút. Az pedig természetes volt, hogy a gyülekezetemben éppen Balázs István lesz az interjúalany. Többek között azért, amit az imént felvezettként leírtam. Először rövid életrajzot kérek tőle.

– Kárpátaljáról költöztünk ide a feleségemmel és akkor még két gyermekünkkel. Miután elvégeztük az egyetemet, korábbi líceumomban, a Péterfalvi Református Líceumba mentem vissza tanítani. Aztán, 2008-tól, kerültem a jelenlegi cégem beregszászi részlegéhez, ahonnan magánvállalkozóként dolgoztam tovább, de már itt, a budapesti részlegnél. Azóta megszületett harmadik gyerekünk, Angelika, és bizony, már ő is három esztendő, oviba jár. Könnyű volt az óvodaválasztás, hiszen az Egyházközösségnek saját óvodája van itt Zsámbékon, sőt még a szomszédos Tökön is működik óvodai részlegünk. Én informatika-matematika szakos diplomát szereztem, a feleségem, Beatrix, biológia-kémia szakos tanár, és most kezdte el a hitoktató képzést. Nagy szükség van rá is, mivel a lelkészünk, *Matyó Lajos* nagytiszteletű úr a nap tizenkét munkával tölthető órájából legalább tizenkettőt szolgál és tanít, így, ha torlódna a feladatok, szívesen kér segítséget a gyülekezeti tagoktól.

– Otthon, Kárpátalján, milyen volt a gyülekezeti élet? Onnét hozták magatokkal ezt a szolgáló hajlandóságot?

– Bizony. És szívesen vennénk fel itt is azt a ritmust, amely odakint, a szülőfalunkban olyan pezsgő életet diktált a gyülekezetben. Mi, fiatalok minden alkalmat megragadtunk, hogy akár az utcán, vagy a focipályán, sátorban evangélizáljunk – persze a magunk módján. Előadásokat tartottunk, a gyerekek karácsonyának költségeihez a saját magunk készítette adventi koszorút, ajtódísz, asztaldísz vagy éppen karácsonyfadísz árultuk, illetve programokat, összejöveteleket szerveztünk, még külföldi előadókat is hívtunk. Remélem, hogy előbb-utóbb itt is „ragályos lesz” ez a mentalitás, és sikerül a fiatalokat megközelíteni.

– A feleséged megpróbálkozott a zsámbéki ifi szervezésével, de a mi tizenéveseink a nap minden percében elfoglaltak, nincs idejük ilyesmire. Vagy rosszul gondolom?

– Igen, mások az itteniek – mosolyodik el, és a hangjában, vagy a mosolyában szomorúság is bujkál.

– De te, presbiterként, megtaláltad itt a helyed, ugye nem tévedek?

– Nem csak presbiterként, hanem egyszerű gyülekezeti tagként is. Hiszen csak nemrég vagyok presbiter.

– A korod, a fiatalságod nemhogy hátrány volt ebben a választásban, hanem kimondottan előny. Tele vagy életerővel, szolgálatkésziséggel...

– Hálás vagyok Istennek az életerőmért és a szolgálat lehetőségért.

– Hogyan osztjátok meg a feladatokat?

– Presbiteri gyűlésen előhozunk az aktuális feladatokat, amelyekkel meg kell birkóznunk, és akkor igyekszünk minden területet lefedni.

– De vannak állandó megbízatások is.

– Persze. Szabó Pisti presbiter testvérünk például átvette Nagy András volt presbiterünk feladatát az istentisztelet rendjének a felügyeletében. És ne felejtjük el, hogy a gyülekezet állandó építkezésben van: pár éve egy düledező imaházunk volt csupán, ma pedig szép, új templomba járhatunk, különböző célú termekkel és helyiségekkel a szakrális téren kívül is. Igaz, hogy van bőven tennivaló az új helyiségekkel is. Nem beszélve az óvodáról, amelynek a teteje épp a nyáron vált használhatatlanná. Mostanra ugyan hihetetlen erőfeszítéssel helyreállítottuk, de megint építkezni kezdünk: új óvodát építünk, a régit meg parókiává alakítjuk. Szóval mindig rengeteg a presbitérium tennivalója.

– Szoktatok-e kijárni betegeket, családokat látogatni? Hiszen a presbitériumnak a gyülekezet materiális, fizikai fenntartásán túl a lelkekkel is foglalkoznia kell.

– Mi ezt inkább a különböző alkalmakon gyakoroljuk, így az úgynevezett házaspáros összejöveteleken, meg a beszélgetős bibliaórákon. Mindig vagy az egyikünk, vagy a másikunk marad otthon a gyerekekkel, de lehetőleg minden alkalmon részt veszünk.

– A gyerekek hamar megnőnek, aztán már csak a szülők szeretnék, hogy együtt lehessenek.

– Az azért még odébb van. De az biztos, hogy az Isten szeretete ad éltető erőt nekünk is, nekik is.

Jusson eszünkbe 2020-ban is

A rohanás, kapkodás nem segít.

Mindent a maga idejében megtenni, nem sietni, de nem is késni, ez a legnagyobb jóitémény.

(J. de la Fontaine, 1621–1695)

Az idő olykor olyan, mint az óra mutatók nélkül – csak múlik, de nem telik! (E. Bloch, 1885–1977)

Fordítás: Dr. Békefy Lajos

Szép rend

A Magyarországi Református Egyház Alkotmányáról és Kormányzásáról II.

DR. HARDY F. GÁBOR

„Énekeljete az Úrnak új éneket,
mert csodákat tett”
(Zsoltárok könyve 98,1)

Az előzőekben az egyházközség Alkotmányunk szerinti, szép rendbeli működését ismertettem, most nézzük tovább e törvény rendelkezéseit.

Igen fontos szerepet tölt be az Egyházközségben a lelkészen és a gondnokon, a hitoktatókon, a presbitereken túlmenően a kántor is, aki a szép éneklés gondozója, felelőse az egyházi ének- és zenekultúrának. E szolgálat kántori oklevéllel, vagy megfelelő zenei képesítéssel végezhető.

Az egyházközségi *pénztáros* az anyagi javainak kezelésével megbízott, gondoskodik az egyházfenntartói járulékok, adományok nyilvántartásáról, a kötelezettségek időbeli teljesítéséről, az éves zárszámadásnak bizonylatokkal alátámasztottan a presbitérium elé terjesztéséről.

A kántort és a pénztárost, hasonlóan az egyházközségi tisztséget betöltő személyekhez, a presbitérium választja, és a kántor esetében egyben díjlelvélben javadalmát is megállapítja.

Az *egyházi* hivatalos helyiségek rendben tartásáért, a templomi és az egyházi gyűlések rendjének fenntartásáért, a *harangozó* pedig a harangozás szép rendjéért felelős.

Szeretetszolgálat, iratterjesztés, építésügy, más egyéb feladatokra a presbitérium *előadókat, megbízottakat* választhat, kik szintén a presbitériumnak tartoznak beszámolni tevékenységükről.

Tanítók, tanárok, róluk külön-, az ún. egyházi tanügyi törvény rendelkezik.

A *gyűjtemények munkatársának* elsősorban felsőfokú végzettségű, lehetőség szerint lelkészi képesítésű egyháztagot kell választani.

A szeretetintézmények alkalmazottainak szolgálatát a Magyarországi Református Egyház Szeretetszolgálatának SzMSz-e határozza meg.

Az Egyház Zsinata, az önkormányzati joggal bíró testületek, intézetek és intézmények hivatalokat tartanak fenn, melyek *igazgatási feladatokat* látnak el.

Az egyházközség, egyházi intézmények, hivatalok működése után nézzük meg az *Egyházmegye* létrehozásának-, működésének rendjét.

Az egyházmegye önkormányzati, felügyeleti és igazgatási feladatait közgyűlése, tanácsa, elnöksége, bizottságai, tisztségviselői és alkalmazottai útján látja el.

Az egyházmegyéknek is, csakúgy, mint az egyházközségeknek, kerületeknek és Zsinatnak, kettős vezetése van, egyházi és világi vezető, kik együttesen képviselik a megyét. Az egyházmegyében e tisztséget betöltő személy az *esperes* és az egyházmegyei gondnok. Egyenlő számmal kell választani a lelkészek és a

világiak közül tanácsosokat, lelkészi és világi főjegyzőt, lelkészi és világi jegyzőt vagy jegyzőket, egyházmegyei bírakat, valamint választani kell jogtanácsost, pénztárost, számvevőt, levéltárost. E tisztségeket betöltő személyek adják az egyházmegye tisztségviselőit. Valamennyi egyházmegyei tisztségviselő a közgyűlés előtt tett esküvel foglalják el tisztségüket.

Az egyházmegye egyházi vezetője az esperes, világi vezetője a gondnok. Esperessé az választható, aki legalább 10 évi folyamatos, önálló gyülekezeti lelkészi szolgálattal rendelkezik és megválasztásakor a megyében szolgál, helyettese a lelkészi főjegyző.

Az egyházmegye képviseletét az esperes elnöktársával, az egyházmegyei gondnokkal együtt látja el.

Az esperes feladatai részben egyházi jellegűek, részben pedig adminisztratív, igazgatási. Feladatai egy részét önállóan, más részét pedig elnöktársával, a gondnokkal látja el. Ahol a feladat ellátása a megye képviseletével is jár, ott mindig kettős a felelősség, így a gondnokkal együtt járhat el.

Canonica visitatio: a megyén belüli egyházközségek évente egyszer történő meglátogatása az esperes és a gondnok által, mely feladatkörben helyettesíthetik az egyházmegyei tanácsosok (lelkészi és világi tanácsos). A *visitatio* célja az egyházközség életére történő rálátás, egyházi, hitéleti, igazgatási, adminisztratív feladatok ellátására. A látogatásokról jegyzőkönyvek készülnek, melyek összegzése az egyházmegyei közgyűlés elé kerül.

Egyházmegyei gondnokká az választható, aki legalább 5 év presbiteri szolgálattal rendelkezik, egyházmegyei vezetésre alkalmas, élő hitű, szolgálatra való készségben kiemelkedő, helyettese a világi főjegyző.

Az esperes és a gondnok hivatalból tagja az egyházmegyei közgyűlésnek, az egyházmegyei tanácsnak, az egyházkerületi közgyűlésnek, az esperes-gondnoki értekezletnek.

Egyházmegyénként egy lelkészi- és egy világi *főjegyzőt* választanak. A főjegyző helyettese a jegyző, szintén lelkészi, ill. világi. A *jegyzők* feladatai elsődlegesen adminisztratív jellegűek, gyűlések előkészítése, jegyzőkönyv vezetés, segítségnyújtás az egyházmegyei ügyvitelben.

Az *egyházmegyei jogtanácsos* egyházmegyei bíróság tárgyalásán részt vesz, valamint az előzetes vizsgálatok során, és indítványokat terjeszt elő, meghatalmazottként képviseli a megyét, egyházközségeket bíróságok, hatóságok előtt, részt vesz okiratok szerkesztésében, jogi véleményezésében.

Az egyházmegyei *pénztáros* kezeli az egyházmegye pénzeszközeit, költségvetést, zárszámadást készít elő, a *számvevő* ellenőrzi az egyházmegye és az egyházközségek részéről a számviteli és pénzügyi rend betartását.

A *levéltáros* kezeli a megyei levéltárat, az okiratokról nyilván tartást vezet, kérésre másolatot állíthat ki.

A fentiekben megjelölt valamennyi egyházmegyei tisztségre szabály, hogy a megyei közgyűlés választja meg a tisztséget betöltő személyt, és választani csak teljes jogú egyháztagot lehet, és több esetben Alaptörvényünk a tevékenységnek megfelelő képesítést is előír.

Mi szükség van a Presbiteri Szövetségre?

Szombathelytől Nyíregyházáig és Siklóstól Miskolcig az egész országból sereglettek össze az egyházmegyei területi tisztségviselőink közös tanácskozásra, Piliscsabára. A kétnapos tanácskozáson áttekintettük a központi szervezésben megvalósult programjainkat, valamint a mögöttünk hagyott év megyei, illetve kisköri alkalmait. A helyi adottságoknak megfelelően igen változatos kép rajzolódott ki. Volt olyan területi szervezetünk, amelyik ősztől tavaszig szinte havi rendszerességgel rendez presbiterképzési alkalmakat. Máshol egyházmegyei szervezésben tartanak évente egy-két presbiteri konferenciát. Nem példanélküli a közös konferencia rendezésével szomszédos területi szervezetek összefogása sem. Ennek követendő példája, amikor az országhatár két oldalán elhelyezkedő presbiteri közösség tart egymással kapcsolatot és rendez közös konferenciát. Pár helyen kisköri szervezésben is rendszeresen összejönnek egy-egy körzet presbiteri.

Önkritikusan kell azonban szembenéznünk azzal, hogy vannak olyan egyházmegyéek, ahol ugyan szép számmal vannak szövetségi tagok, mégsem tudtak presbiterképzési alkalmakon, konferenciákon összejönni az év folyamán. Vannak fehér foltok is az országban, az olyan egyházmegyéek, ahol nincs területi szervezetünk. Ezekre a területeken – az egyházmegye vezetőivel együttműködve – a jövőben el kell érni, hogy legyenek presbiterképzési alkalmak.

Nem csak az összejövétel formája, de tartalma is sokszínűséget mutat. Van, ahol a konferencián egy vagy néhány, nagyobb témát felölelő előadás hangzik el, majd az előadást közös, vagy kiscsoportos megbeszélés követi. Máshol személyes bizonyágtételek, kulturális műsorok (vers, zene, kórus) is színesítik az együttlétet. Nagyvárosi környezetben, ahol kisebbek a távolságok, érdemes fél napra is összejönni egy előadás meghallgatására és megbeszélésére, míg vidéki környezetben a nagyobb távolságok miatt az egésznapos rendezvényeknek van létjogosultsága közös étkezéssel.

Áttekintettük kiadványainkat is. Hálásan állapítottuk meg, hogy az idei pedagógusnapra megjelentetett és a pedagógusok megajándékozására szánt *Imádságoskönyvünk*ből tízezer példány talált már gazdára, és igény mutatkozik további példányokra, így rendelkezünk az utánnomásról. A gyülekezetek és egyházi iskolák fiataljait, illetve a jegyesoktatásra jelentkezteteket szeretnénk megcélozni az *Énekek éneke* című füzetünkkel, amely a bibliai könyv szövegét jeleníti meg párhuzamosan Steinbach József püspök úr aktuális magyarázatával. Továbbá már megjelenés alatt van Siklós József népszerű lelki tükre, *Az újszülött természetrajza*. Ezt a kötetet minden presbiternek közös bibliaórai, illetve egyéni tanulmányozásra ajánljuk. Célunk, hogy mind a közel tízezer hazai presbiterhez eljusson a kötet!

Együttesen áttekintettük a <http://presbiteriszovetseg.hu> honlapunkat, amely rendkívül gazdag ismeretanyagot tartalmaz logikus bontásban. Honlapunkról eljuthatunk a másik gazdag tárházunkba, a

<http://www.presbiterkepzes.hu> honlapra, ahol számos tanulmány, előadás, videofelvételek, a presbiterképzési füzetek, hitvallásaink és más hasznos információk olvashatók, hallgathatók, ill. nézhetőek.

Gazdasági bizottságunk elnöke szólt Szövetségünk anyagi helyzetéről is. Mindezeket a tevékenységeket, amelyekkel a hazai presbiteri társadalom közt kívánunk szolgálni, csak akkor tudjuk végezni, ha ehhez megvan a Szövetség anyagi támogatottsága is. Szomorúan értesültünk arról, hogy tagságunk jelentős része elmaradásban van a tagdíjfizetéssel. Ez a tendencia veszélyezteti egész Szövetségünk létét! Ugyanis a számviteli törvény értelmében az elvárt tagdíjat már bevételként kell elkönyvelnünk, ugyanakkor, ha nem folyik be, hiányként kerül kimutatásra, és csődbe viheti az egész szervezetet. Ezért arra kértük területi tisztségviselőinket, hogy az elmaradásban lévő tagjainkkal vegyék fel a kapcsolatot, mert lehet, hogy számos esetben nem tudják tagjaink, hogy elmaradásban vannak. Akinek anyagi helyzete megengedi, hálásan fogadjuk, ha a tagdíjat meghaladó – akár jelentősebb összeggel is – támogatja Szövetségünket.

Mi szükség van a Presbiteri Szövetségre? Talán ez a beszámoló is érzékelteti, hogy milyen nagy munkamezőn folyik tevékenységünk, és mennyire szükség van arra, hogy a presbiterok, illetve presbitériumok ne egymástól elszigetelve végezzék szolgálatukat és próbálják megkeresni a legkedvezőbb megoldásokat, hanem egymás hitén, tapasztalatán erősödve még hatékonyabban tudjanak munkálkodni az Isten dicsőségére és a gyülekezet javára.

Dr. Viczián Miklós
igyevezető elnök

Rendezvénynaptár (tervezet)

- **2020. április 4.**
40. Dunamelléki Egyházkerületi Presbiteri Konferencia (szervezés alatt)
- **2020. április 25.**
37. küldött-közgyűlés a MRE zsinatának dísztermében
- **2020. május 23.**
11. Református Egység Napja, Marosvásárhely (Erdély)
- **2020. szeptember 10.**
Emlékezés az MRPSz megalakulásának 30 éves évfordulóján a MRE zsinatának dísztermében
- **2020. szeptember 11-13.**
22. Kárpát-medencei Konferencia. Piliscsaba
- **2020. október 16-17.**
Együttműködési Tanács 5. ülése (szervezés alatt)

21. századi kihívások a presbiter gondozói szolgálatában

Közös békési-csongrádi konferencia

2019. november 16-án a szegedi Honvéd téri templomban tartották 3. közös konferenciájukat a békési és csongrádi egyházmegyék területi szervezetei, ahol képviseltették magukat a határon túli testvérek is. Több mint 140 résztvevőt láttak vendégül. A nyitó áhítatot a gyülekezet vezető lelkipásztora, dr. Kereskényi Sándor tartotta az 1Thessz 3,1-8 alapján. A lelkész emlékeztette a résztvevőket, hogy Krisztus híveinek szilárdnak, következetesnek és követendő példának kell lenniük.

Az első előadást dr. Nagy Károly Zsolt, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tanára tartotta a következő címmel: „Aki másnak vermet és – hogy ne essen bele?” Az előadás alcíme – A másokra gondot viselés mindennapi dilemmái – reflektált a 2019-es év vezető gondolatára: „Viseljétek gondot tehát magatokra és az egész nyájra” (ApCsel 20,28). Az előadó hangsúlyozta, hogy célja elsősorban a probléma- és kérdésfelvetés. Az első kérdés: Hogyan kerülhetjük el azt, hogy ne mélyüljünk el a csüggedés mocsarába, ahonnan másokat szeretnénk kihúzni? Különösen ügyelnünk kell arra, hogy szót értsünk kortársainkkal, azaz át tudjuk nekik adni az evangélium üzenetét. Ebből felvetődik tehát az, hogy hogyan munkálkodjanak a reformátusok a világban úgy, hogy közben mindvégig megőrzik keresztyén identitásukat. A híres protestáns pedagógus, Comenius gondolataival kaptunk lehetséges választ: a keresztyén embernek minden élethelyzetében vonatkozásba kell hoznia magát Istennel. Akkor tud a hívő segíteni másokon, ha Isten előtt tisztában van önmagával.

Dr. Kereskényiné Nemes Livia lelkész vezetésével a „Csillagoknak teremtője és híveknek fényessége” című éneket tanulhattuk meg, ami a készülő új énekeskönyv egyik éneke lesz.

A Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, dr. Fekete Károly „21. századi kihívások a presbiter gyülekezetépítő és -gondozó szolgálatában” címmel tartott előadást, amit 12+1 pontban foglalt össze, s amelyekkel közös munkára és együtt gondolkodásra akarta

ösztönözni a gyülekezeteket. A teljesség igénye nélkül kiemelünk néhány gondolatot: Hogyan lehet feltámasztani az életkedvet, azaz hogyan válhat a megfáradt, erőtlen gyülekezet újra életerőssé. Hogyan fogadjuk el azt, hogy az egyház nem a semmi felé tart, hanem minden nappal közelebb jutunk az Isten országához. Hogyan válhat

az egyház az események pusztá követőjéből kezdeményezővé? Hogyan kerüljük el azt, hogy ne csak „vasárnapi keresztyének” legyünk, azaz legyen igényünk arra, hogy ne csak egy héten egyszer vegyünk magunkhoz lelki táplálékot közösségi szinten. Megállapítottuk, hogy a gyülekezetek vezetőinek nagyobb figyelmet kellene fordítaniuk a családlátogatásra, a szórványok gondozására, házi csoportok kialakítására, amely feladatokat a képzett presbiterek is elláthatnák, miként az első gyülekezetekben is tették: „Ők

pedig kitarúan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban” (ApCsel 2,42).

Az utolsó előadást dr. Nagy Éva, a Brassói Egyházmegye Presbiteri Szövetségének alelnöke, a Bukaresti Calvineum gondnoka tar-

totta a „Presbiteri szolgálat a Kárpátokon kívül” címmel. Az előadó kiemelte: ahhoz, hogy gondot viseljünk egymásról, ismerünk kell egymást, ismerünk kell a gyülekezetek történetét is. Részletes képet kaptunk azokról a területekről, ahol szórványban élnek a református magyarok. Betekintést nyerhettünk ezen gyülekezetek hétköznapijaiba, történeti és jelenkori küzdelmeibe és örömeibe. Az előadást a helyszíneken készült képek színesítették. A végén megállapítottuk, hogy az egység csak ott tud megvalósulni, ahol

Jézus Krisztusban vannak együtt az emberek, s akkor van áldás munkánkban, ha támogatjuk egymást.

Az alkalom közös ebédrel zárult, ahol gazdagon terített asztal mellett beszélhettük meg az elhangzottakat.

Készítette:

Orosz Adrienn és Czifra Balázs Csaba

Közlemény

Szövetségünk Elnöksége és Gazdasági Bizottsága november 5-én ülést tartott. A Bizottság a 2020. évi tagdíj minimális mértékének és az előfizetési díjnak a változatlanul hagyásáról határozott. A tagsági díj 3500 Ft, a belföldi előfizetési díj 6 lapszámra 3000 Ft összegben került meghatározásra.

Esetlegesen hátralékban lévő testvéreinket ezúton is kérjük az elmaradásaik utólagos befizetésére! Köszönjük!

Belső, külső építkezés, szövetségi jövő (II.)

Tudósítás Nagyváradról

Kötelességünk Isten kegyelmét elfogadni, hiszen az Ő jóvoltából lehetünk együtt. A jövő évben is kiadásra kerül a Kárpát-medencei és nyugat-európai magyar református presbiteri szövetségek zsebnaptára.

Tóth András elnök úr felolvasta Gyurkó Miklós Kárpátaljai Református Presbiteri Szövetség elnök és Dr. Tóth János missziói és diakóniai bizottsági elnök konferenciára küldött üdvözlő leveleit.

Az elnök úr beszámolt az elmúlt két év kerületi szinten történő presbiteri képzéséről és elismerésképpen a 4-5 képzésen résztvevők igazolást kaptak, amit Csúry István püspök úr nyújtott át.

A konferencia első előadója Higyed János Mátyás a Szatmár-Kültelek Egyházközség lelkipásztora volt, előadásának címe: „Visseljetelek gondot azért magatokra és az egész nyájra”. Előadásában kiemelte azt, hogy a közösség vezetőinek milyen óriási a feladata a nyájra vigyázás. Pál apostol – aki példaképe a keresztyén püspököknek és elöljáróknak – búcsúbeszédének fő célja az, hogy követendő példát állítson a hallgatók elé. Fontos Istent és a nyájat önfeláldozóan szolgálni, az idők változása ellenére is meg kell őrizni az apostoli hagyományt az egyház életében. Ismertette a presbiteri egyházvezetés kialakulását, fejlődését. Az Ószövetségben Jetró, Mózes apósa, aki „vén”, tapasztalt, tiszteletreméltó, és Mózesnek ajánlja a segítőkét, és az Újszövetségből Pétert és Pált emeli ki, akiknek munkássága nyomán alakult ki a presbiteri eszménykép. Ezekre a személyekre felnéztek, mert igazságot tettek, békítettek, fedték a bűnösöket és ennek közösségi visszatartó ereje volt, van a mai álhumánus büntakargatással szemben. Beszélt a szolgáltevőkkel szembeni biblikus elvárásokról, kiemelve a családi háttér, közösségi szellem, alázat, szelídség, határozottság jellemzőit. Előadásában szólt Kálvin irányadó tanításáról, a harcról, amit a libertinusokkal folytatott, kiemelve az egyházfegyelem és a rend fontosságát az egyházban, ami hatott a társadalomra, politikára, gazdaságra és az erkölcsre. Beszélt az egyházi vezetés dimenzióiról, és előadásában kitért a mai kihívásokra, felszólítva a jelenlevő presbitereket, hogy „Vigyázz magadra és az egész nyájra”!

Szőnyi Levente Szilágynagyfalui egyházközség lelkipásztora „A megtérés református szemmel” címmel tartott előadást. Elmondta, hogy a megtérés lassú folyamat, irányváltás, emberenként változik, lehet gyors és lassúbb folyamata is. Ez egy áldott kapcsolat Isten-

nel és a mi lelkünkben, aminek folyamatát nem szabad emberi teljesítménynek tekinteni, mert ez Isten Lelkének munkája, a cél pedig Istenben és az evangélium tanításaiban hinni és abban, hogy Krisztusban van bűnünk bocsánata.

„Építkezés gyakorlati megvalósítása egyházkerületi szinten” volt Farkas Zsolt közigazgatási előadótanácsos, Toldinagyfalui egyházközség lelkipásztora előadásának címe. Kiemelte, hogy zsinat-presbiteri egyház vagyunk, az építkezés során a fő feladat a presbiterké, a lelkipásztor feladata az igehirdetés, lelkigondozás. Bármilyen építkezést vállalunk – lelkit vagy fizikait – az építkezés csak együtt sikeres, annak személyi és anyagi feltételei vannak. Építkezéskor szükséges prioritási rendet megállapítani: mit kell megtenni, mire van szükség, van-e csapatom annak elvégzésére, szakemberek, kivitelezők megkeresése, források felmérése (saját és külső) és csak ezek után lehet elindítani a hivatalos lépéseket az építkezéshez. Az előadó beszámolt a kerületben megtörtént és folyamatban lévő építkezésekről, és kérte a presbitériumokat, hogy merjenek tervezni, álmodni, kockázatokat vállalni.

Forró László lelkeszi főjegyző, Hegyközkovácsi Egyházközség lelkipásztora „A Presbiteri Szövetség léte és jövője” címmel tartott előadásában elemezte a presbitériumok létrejöttének folyamatát, azok feladatait a fejlődési korokban, beszélt a református egyház felépítéséről a reformáció, az ellenreformáció és a kommunizmus időszakában. Elemezte a kerületünkben kialakult állapotokat a rendszerváltás utáni időszakban, amit hármas irányzat jellemez: eljelentéktelenedés, (lelkészközpontú) hitbuzgalmi és közéleti irányzat. Ekkor jött létre a presbiteri szövetség a kerületben a határon túli mintára, célja az identitáskeresés volt. Önálló jogi személyként működik és konkrét irány nélkül kezdte meg tevékenységét. Az utóbbi években kezdtek változások történni a szövetség életében, munkáját jellemzik az állandó képzések, amelyek szükségszerűeké váltak, hiszen 20 éves távlatban óriási lelkészhiánnyal fog küzdeni a kerület. Be fog következni az az idő – állította az előadó – amikor a gyülekezetekben a presbiternek kell majd gondoskodni az igehirdetésről, sákrámentumok kiosztásáról. A lelkipásztor külön gratulált az elnökségnek a képzések megszervezéséért, hiszen előrelátóan működik. Egyházunkban a bibliai modell legyen a mérvadó, ahol egybekötődik az igehirdetés és az egyházfegyelem, kiegészítődik a diakóniai munkával, mert csak így módon biztosíthatjuk az egységes magyar református egyház fennmaradását – hangzott el az előadásban.

Az áhítatokat Nagyvárad–Csillagváros egyházközség lelkipásztorai – Vincze Zoltán és Vinczéné Pálfi Judit – vezették. A konferencia értékelésében Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsos elmondta, hogy a konferencia előadásai egymásra épültek, kérte, hogy a református presbiternek a Biblia legyen az útmutatója, imádkozó presbiterként állják meg helyüket a világban, vigyázzanak gyülekezetükre, mindig arra törekedjenek, hogy hagyjanak maguk után valamit.

Tóth András elnök úr közölte az elkövetkezendő két év presbiteri képzés anyagát, kérte, hogy Krisztus tanítványaiként vigyük haza a hallottakat, és adjuk át az otthon maradtaknak.

Többet tenni, mert többet kaptunk

Presbiteri találkozó volt a szlovákiai zempléni egyházmegyében, Kiskövesden

Október első vasárnapján a zempléni egyházmegyében évek óta presbiteri találkozót tartanak. A házigazda most, október 6-án is a kiskövesdi gyülekezet volt.

A találkozó haszna, hogy ébren tartja a presbiteri szolgálat megújításáról való gondolkodást. Néhány éve a sárospataki teológia kihelyezett képzést biztosított az egyházmegyében a presbiteri szolgálat elmélyítésére. Ez a téma azóta is napirenden van a lelkészközösségekben. Az utóbbi időben az egyházmegyében felmerült a Presbiteri Szövetség alapításának gondolata, vagy néhány gyülekezet összefogásával egy hitmélyítő presbiterképzés ötlete is. A mostani találkozó nem hozott ezekben döntést, de mégsem volt haszontalan.

Az összegyűlt vendégeket *Tóth Géza* kiskövesdi gondnok köszöntötte. A bevezetőben, mint minden éven, most is köszönet hangzott el a presbiterok szolgálatáért. A találkozó áhítattal folytatódott, amelyet Mt 5,44-48 alapján *Szopó Ferenc* szentesi lelkész tartott. Igemagyarázatában a presbiterokhoz mint többre bízott egyháztagokhoz szólt. A többet mindig Isten munkálja ki az életünkben. Ez nem humánus és szimpátia kérdése, hanem a Lélek az, aki többre indít. A kötelezőn és elvárhatón is túl. Ehhez tudnunk kell, hogy mi mennyivel kaptunk többet Istentől. Hiszen a gyermekei és örökösei vagyunk. Ezért személyes többletünkkel Isten Országát munkáljuk. Nekünk többet kell tennünk, mert többet kaptunk – zárta megindító és lendületes igemagyarázatát Szopó Ferenc.

A találkozó első előadásában a Presbiteri Szövetség életét és szolgálatát *Dr. Tóth János*, a Szövetség békési elnöke mutatta be. Az előadót elkísérte *Erdei Gábor* békési titkár. A vendégek ajándék kiadványokat is hoztak, a szövetség szellemi termékeit. *Dr. Tóth János* elmondta, hogy 2014-ben részt vett egyházunk regionális presbiterképzésén, nem ismeretlen számára közösségünk élete. Nem túlzás: irántunk való elkötelezett szeretete érezhető volt szavaiból. Az előadó ismertette a szervezet felépítését és működését, hangsúlyozta a presbiterok képzésének fontosságát,

a szövetségben való szolgálat előnyeit, mert ez lelkileg összetart, rendszert ad, hatékonyra tesz. Nyomatékosította a konstruktív együttműködés szükségességét a lelképásztorral, és kérte az idő odaszánását református közösségeinkre. *Dr. Tóth János* végül felajánlotta segítségét az egyházmegyei szintű Presbiteri Szövetség megalapítására.

A második előadás az egyházi tisztségek betöltéséről szóló 1/2018-as törvény ismertetését adta. *Kendi Csaba* esperes választott *Langschadl István* kiskövesdi lelkész gyakorlati kérdéseire. A témát aktuálissá tette, hogy az új választási törvény sürgető tennivalókat ró az egyházközösségekre. A törvény ismertetésén túl az előadók arra igyekeztek, hogy a presbiterok személyesen átgondolják gyülekezetük presbitériumának megfelelő létszámát, a presbiterok legfontosabb tulajdonságait, és hogy kik tölthetnék be gyülekezetükben ezt a szolgálati tisztséget.

A szervezőknek, előadóknak sikerült jól gazdálkodni az idővel. A helyi nőszövetség által készített szeretetvendégség nem volt sietős, volt alkalma beszélgetni a több mint 90 résztvevőnek.

Langschadl István

Vallási egyesület lettünk

A Magyar Református Presbiteri Szövetség jogállása 2019. április 15. napjával, a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (továbbiakban: Ehtv.) alapján megváltozott.

Az Ehtv. a vallási közösségeket négy csoportba sorolja: a) a vallási egyesület, b) a nyilvántartásba vett egyház, c) a bejegyzett egyház és d) a bevett egyház. Szövetségünk tehát, nevének megtartása mellett, vallási egyesületként folytathatja tevékenységét.

Ez azt is jelenti, hogy 2020-tól már nem leszünk jogosultak az adózók által adójukból a civil szervezeteknek felajánlott 1% fogadására. Viszont mint a vallási közösségek egyik csoportjához tartozó intézmény, jogosultak leszünk azon 1% fogadására, melyet az ún. technikai számmal rendelkezők kaphatnak.

A négy számjegyű technikai számunk beszerzése folyamatban van. Januári lapunkban a számot közreadjuk, kérjük ennek figyelemmel kísérését.

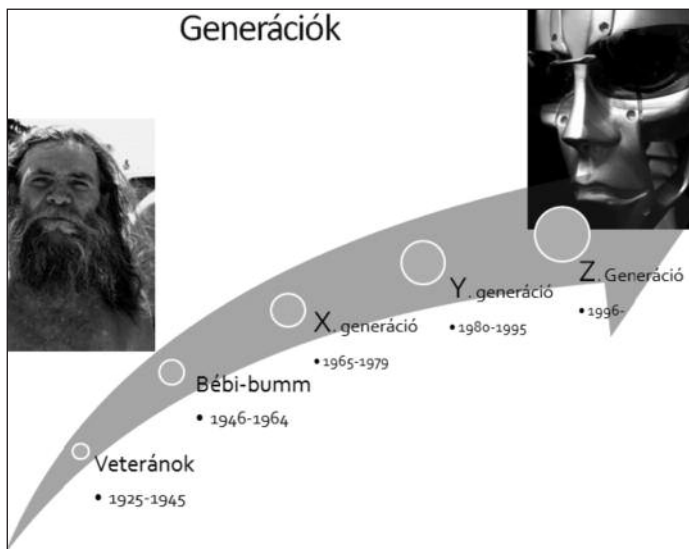
E jogszabályi változás részben kellemetlenül érint minket, mivel elveszítjük a civil szervezeteknek felajánlható 1%-ot, valamint kiesünk az NEA pályázati lehetőségek közül is. Ugyanakkor azzal, hogy a vallási közösségek négy csoportja közül az egyik csoportba Szövetségünket besorolták, egyben rangbeli felemelést is jelent. Hogy ennek lesznek-e előnyei működésünk támogatása terén, azt ma még nem látjuk. Csak abban bízhatunk, hogy akik követni igyekeznek az Atya akaratát, azokkal történjék bármi is, a javukra válik.

Hardy F. Gábor

Közeledés mai fiatalokhoz

A gyülekezeti és társadalmi misszió létkérdése, hogy megtaláljuk-e a hangot a fiatal nemzedék felé az evangélium továbbadására, a szolgálatra. Ehhez nem szabad a magunk régi, begyökeresedett elveiből kiindulni, mert az csak növeli a generációk közötti feszültséget. Nemcsak megérteni, hanem tisztelni is kell fiataljainkat, mert megközelítésük nehézségei sokszor nem belőlük, magukból fakadnak, hanem szüleik, társadalmi helyzetük és egyéb körülményeik okozzák.

A 2000 után született, úgynevezett „Z” nemzedékhez tartozókat „digitális nemzedék”, „digitális bennszülöttek” névvel jelölik meg. Egy Németországban végzett kutatás szerint a „Z” nemzedék jellemzői a következők:

Erős hatások: 2008-as pénzügyi válság, a migráció, az éghajlat-változások, a terrorizmus – a „Z” nemzedék bizonyítan körülmények között, de magas jóléti színvonal mellett nőtt fel.

Nevelés: Aki a „Z” nemzedékhez tartozik, azt az „X” nemzedék individualista szülei nevelték fel. Mint afféle „helikopter-szülők”, az apa és az anya körüludvarolták gyermeküket. A gondoskodás pozitív érzéséből az állandó gondoskodás folyamatos szükséglete származik, amely végül elkerülhetetlenül az erre vonatkozó igényben mutatkozik meg.

Életszemlélet: Alapjában optimistán nézik a jövőt. Mivel csak egyszer élnek, arra ügyelnek, hogy azt tegyék, ami nekik örömet okoz, és őket valahogyan tovább viszi.

Motiváció: A „Fiatal németek 2017” tanulmány szerint a fiatalság mozgató tényezői: 87% vidámság, 79% szenvedély, 75% pénz, 64% jócselekedet, 64% elismerés.

Értékek: Az említett tanulmány szerint az öt legfontosabb érték: család, barátság, igazságosság, elismerés és szabadság. Fontos szerepet játszik még: hitelesség, összhang és integritás (belső épség).

Kommunikáció: Előnyben részesítik a rövid közlési utakat. Ilyen video és képzületnek például a „snapchat” és az Instagram számít. Minden élményt és véleményt közzétesznek, kommentálnak és „lájkol”-nak a szociális hálón.

Digitalizáció: A digitális világ számukra nem jelent párhuzamos világot. Ők teljességgel ebben a világban élnek. Számukra a digitális világ nem saját létezésük leképezése, hanem személyiségüknek lényeges része.

Képzés: A képzési módokhoz sorolható a tapasztalat. A cél a kompetencia. A tanárok elveszítik a sérthetetlen tudásátadó státuszát.

A tudást akkor sajátítják el, ha azt fel is használják. Képzési karrierjüket maguk kívánják meghatározni, ne mások irányítsák, módosítsák vagy fejlesszék ki.

Munka: Számukra a világos feladatok mentális és időben meghatározott keretek között fontosak. A munkának illeszkednie kell az élethez. Munkaidőn az élet idejét értik. Emellett megkövetelik a hivatás és a magánélet idejének a szigorú szétválasztását. Kevesebb stresszt, több életet akarnak. Több csapat-munkát, kevesebb vezetést és irányítást. Magukat elsődrendű pályázónak és munkatársnak érzik, még ha ez nem igaz is. Azt akarják, hogy őket nagy-rabecsüléssel kezeljék.

Intézményi kapcsolat: A „Z” nemzedék nem keres hosszantartó kötöttséget, sem egy vállalatnál, sem más csoportosulásnál, kivéve valószínűleg a családot. Ezen az alapon az irodalomban őket kapcsolat nélkülinek és ingatagnak írják le.

Hitelesség: Egy főnököt vagy tanárt csak akkor tisztelnek, ha az természetes hitelességgel rendelkezik. Az életkor ebben nem játszik szerepet. A tisztelet kompetencián és tapasztalaton alapul, nem hatalmon vagy beosztáson.

Erősségek és gyengeségek: Erősségeik az öntudatos fellépés, sokféle média iránti affinitás, magas szintű technológiai hozzáértés, a tudás autodidaktikus elsajátítása, mozgékony, rugalmasság. Gyengeségeik: vezetési és döntési bizonytalanság, csekély terhelhetőség, hiányzó képesség az önkritikára.

Spiritualitás: Erősen forog: Istent az Ő dicsőítésében élni át, azaz találkozni Vele. Jézushoz mint csodálatos királyhoz imádkoznak. (Fordítás: David und Anette Jarsetz: *Wie ticken Jugendliche der Generation Z?, Mission weltweit*, 2019 7/8)

Megállapítható, hogy ezek a jellemzők többségükben Magyarországon is észlelhetők. A presbiterek ifjúsági szolgálatához tehát nem elég a maguk hitének és élettapasztalatainak a tárháza, meg kell kísérelni, hogy beleéljék magukat fiataljaink gondolkodásába, szokásaiba. Ha ellenségesen tekintünk a fiatal kedvenc „kütyü”-jére, okos telefonjára, tabletjére, melyek ma az egymás közti kommunikáció elsődleges eszközei, nagyon nehéz lesz szót értenünk vele. Ha az, amit szóban, beszédben közlünk vele, értékes – nem fogja be a fülét és nem várja el, hogy valamelyik közösségi hálózaton át teremtünk kapcsolatot vele. Itt kell igazán a Lélek segítségével és útmutatása, hogy beteljesedjék az Ige: „Fogadd el az okos intést, az igazságot, a törvényt és a becsületességet! Ezek adnak az együgyűeknek okosságot, az ifjúknak ismeretet és megfontolást. Hallgat rá a bölcs és gyarapítja tudását, az értelmes útmutatást nyer” (Péld 1,3-5).

SzS

Svájc reformátora, Zwingli írta:

A hit kezdete az, amikor elkezdünk kételkedni önmagunkban, és belátjuk, hogy igazából egyedül Isten méltó a bizalmunkra.

A türelem a hit ékköve.

Aki hisz, az szabad ember, aki nem hisz, az megkötözött ember.

Egy élet a katedrán

100 éve született Demeter Gyula tanár úr

Amikor Demeter Gyula tanár úr születésének 100. évfordulójára emlékezünk, akkor a Tiszánineni Református Egyházkerület egyik legtekintélyesebb pedagógusának személyiségét idézzük magunk elé, aki nemcsak a magyar és a latin nyelv szépségeire tanította diákjait, hanem példa volt előttünk szilárd hite, választékos beszéde, kivételes stílusa, egész nemes jelleme. Hosszú tanári pályafutása során mindvégig szerette, akit tanított és szerette, amit tanított. Több mint 50 évet töltött katedrán. Az államosítás előtti pataki tanári kar utolsó képviselője volt közöttünk. Elmélyült, alapos tudását évtizedeken keresztül plántálta tanítványaiba, akiknek a szeretét és megbecsülését kapta vissza élete végéig. Egykori tanítványai nem feledkeztek meg róla. Látogatták, köszöntötték, érdeklődtek felőle, ami erőt adott neki késő öreg korában is.

Nagy idők nagy tanúja volt. Megérte a XX. század sok-sok hányattatását, de megérhette azt is, hogy a pataki iskola hamvaiból újjáéled és kivirágik. A neki adatott közel 98 év történelmi korokat ívelt át. Ez idő alatt mindvégig hűséges maradt hitéhez, hazájához és hivatásához.

Tanár úr 1919. október 12. napján földműves szülők második gyermekeként született Sajókeresztúrtban. Szülőfaluját egész életében mindenki előtt gyermeki szeretettel emlegette. Ameddig bírta magát, ellátogatott Keresztúrtba és felkereste régi ismerőseit. A családban neki adatott meg, hogy tanuljon és képezze tehetségét. 1930-ban került Sárospatakra, ahol 12 évet töltött a Kollégiumban. Ezzel egy életre elkötelezte magát Patak és a Kollégium iránt. Mindkettő örök szerelem maradt az életében. Késő öreg koráig visszajárt Patakra és a Kollégiumba.

Ott végezte a gimnáziumot, majd a teológiát. 1942-ben szerzett lelkészi képesítést. A háborús időkben rövid ideig tábori lelkészi szolgálatot teljesített Kassán, majd 1944-ben a debreceni Gróf Tisza István Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán magyar–latin szakos tanári diplomát szerzett. 1945-ben rövid ideig Sajóvámson szolgált, ahonnan szeptemberben a Sárospataki Református Gimnáziumba került tanítani. Emellett internátusi felügyeletet is ellátott a kis-internátusban, ahogy emlegette „a kis intiben”. 1947-ben megnősült. Két gyermeke született.

Az iskola államosítása és a tanári kar elbocsátása derékba törte a felfelé ívelő pályát. Az ötvenes évek keserves, ínséges idején Diósgyőrben talált otthonra, ahol őt és az ún. „pataki menekülteket” befogadták. Szíve azonban mindvégig Patakra vágyott vissza. Gyakran idézte Mikes szavait: „Úgy szeretem Rodostót, hogy nem tudom feledni Zágont!”. Néhány kedves menekült tanártársával kitartóan és rendíthetetlenül őrizték Patak szellemét.

A Kilián, majd névváltozás után a Diósgyőri Gimnáziumban tanított 47 évig, ahol mindvégig nagy megbecsülésben volt része. A nyugdíjazás előtti utolsó években ő volt az iskola könyvtárosa. Amint erre lehetőség nyílt, hitoktatást is vállalt a gimnáziumban, majd a pataki teológia újraindulása után a hívó szóra visszatért tanítani Patakra, ahol még 9 évig tanított a teológián. Csak jóval 80. születésnapja után vonult vissza véglegesen.

Visszaemlékezések szerint nem volt olyan kegyetlen téli idő, ami megakadályozta volna utazását, miatta egyetlen óra sem maradt el. Személye összekötő hidat teremtett a múlt és a jelen iskolája között, amit kegyelmi ajándékként élt meg. Másodéves gimnazistaként részt vett a Kollégium megalapításának 400. évfordulóján rendezett ünnepségeken, majd a 475. évforduló egyik díszvendége volt.

Úgy is megkülönböztetett szeretettel és tisztelettel emlékezünk rá, mint a Diósgyőri Református Egyházkerület hosszú évtizedeken át szolgált hűséges gondnokára, majd tiszteletbeli gondnokára, aki egyetlen vasárnapi istentiszteletéről sem hiányozott. A gyülekezet tagjai emlékezetükben őrzik ünnepi köszöntőit, amelyek szép magyar nyelven elmondva Újév napján vagy március 15-én egyenként is irodalmi gyöngyszemek voltak. Köszöntői emelték igazán ünneppé ezeket az alkalmakat. 90. születésnapján még megjelent az istentiszteleten és meghatottan fogadta a gyülekezet jókívánságait.

A hosszú élet megpróbáltatásokkal is együtt járt számára. Szeretett hitvesének és fiának elvesztését erős hittel hordozta. Szellemi frissességét szinte élete végéig megőrizte. Az utolsó időkben televízió követte az istentiszteleteket, olvasta a hetilapot, és a kalauz szerinti napi Igét. Ezek erősítették megfáradt szívét. Mindannyiszor megrendüléssel értesült valamelyik pataki öregdiák, egykori kollégája vagy tanítványának haláláról.

Élete utolsó éveit családtagjainak körében töltötte. Jelképesnek tekinthető, hogy 2017. szeptember 3-án, az akkori tanévnyitó napján hunyt el. A csengőszó számára a végső búcsúszót jelentette. Életének 98. évében csendesesen, de erős hittel átlépett a Mennyei Hazába.

Tanár úr kimagasló és példaértékű pályafutását a Tiszánineni Református Egyházkerület 1999. évben első között Kövy Sándor életműdíjjal ismerte el. 2004. évben megkapta Miskolc város pedagógiai díját, 2000. évben az Eötvös József Emlékérem aranyfokozatát, majd a gyémánt, vas és rubint diplomát. Mindezeket megbecsülve ezeknél is magasabbra értékelte tanítványainak feléje áradó szeretetét és tiszteletét.

2017. szeptember 15. napján a diósgyőri temetőben nagy részvétel mellett helyezték örök nyugalomra.

Demeter Gyula tanár úr személye, a hivatása iránti elkötelezett szeretete, valamint egyházának és a Kollégiumnak végzett hűséges szolgálata okán méltán állítható példaként a jövő nemzedéke elé.

Dr. Rózsa Tibor

presbiter, Miskolc-Diósgyőr

A megemlékezés elhangzott 2019. október 13-án, a vasárnap délelőtti istentiszteleten.

Közlemény

Kedves Testvéreink!

A **PRESBITER 2020.** évi szerkesztő bizottsági üléseinek időpontjait az alábbiakban közöljük. *Megjelentetésre szánt írásait kérjük legalább 1 héttel ezen időpontok előtt megküldeni a szerkesztoseg@presbiter.hu e-mail címre. Köszönjük.*

2020. január 13.	14.00
2020. március 2.	14.00
2020. április 20.	14.00
2020. július 13.	14.00
2020. szeptember 14.	14.00
2020. november 16.	14.00

Az én leggyönyörűbb karácsonyi ajándékom

Egyik ujjamon a köröm kissé meggyűrődött, s elváltozott a köröm-ágy is. Hívtam tehát telefonon unokaöcsém – ki sebészdoktorként praktizál –, s kértem egy időpontot.

Másnap reggel fél kilencre kellett mennem. Csörgött az óra hétkor. Fáradt voltam, gondoltam, néhány perc pihenés még kijár számomra. A kigondolt néhány perc azonban többszörösére hatványozódott. Mikor ismét felnéztem, máris bánkódtam az iménti rest-segémért, mert bizony nagyon nem szeretek elkésni.

Hiába tüsténkedtem, bizony jócskán megkéstem, s ez igen bántott mindaddig, míg be nem álltam soromba a betegfelvételin.

Mikor e sorba beálltam, s előre néztem, egy pillanat és minden bánatom szertefoszlott. Előre néztem, s elémbe jött ifjúságom legkedvesebb 4 éve. Ott állt előttem osztályfőnököm. Állt, felkötözött karral. Az első pillanatban szememnek sem tudtam hinni. Katalin háttal állt előttem, s bizonyos voltam, hogy ő az, ugyanakkor hihetetlennek is tartottam. Igen messze lakunk egymástól, fővárosunk két végén. Nem emlékezem, hogy valaha is találkoztunk volna a fél évszázada elmúlt érettségink óta – a megbeszélte időpontokon kívül –, s most ott volt előttem.

Szóltam az előttem állóknak, hogy nem tolakodom, rögtön visszamegyek soromba, de muszáj köszöntenem osztályfőnökömet.

Gyengéden megérintettem Katalin vállát, mire ő felém fordult.

– Szervusz, mi történt veled? – kérdeztem.

– Elestem tegnap, nagyon balszerencsésen. A csuklóm törött, s most jöttem a műtételre. Helyre kell tenni a csontokat, meg kell hogy műtsenek. – Arca szomorú volt, igen kétségbeesett, de egyben valami bizonytalanságot is sugárzott felém.

– Tegnap gipszelték, s ma műtik? – kérdeztem vissza. – Miért nem tették mindjárt helyre a csontot még a gipszelés előtt?

– A doktor úr rám bízta a döntést. A család pedig azt határozta el, hogy műtsenek meg.

Fura volt számomra ez a válasz. Nem Katalin döntött így, hanem a család. Újra láttam Katalin arcán a bizonytalanságot, s jókora féltelmet.

Advent utolsó hetében voltunk. Katalin ura szintén idős, s ráadásul a lábai nagyon fájnak. Hogyan lesz hát a karácsonyuk – villant át bennem. – Tened kell valamit! – hallottam belső hangomat, s tudtam azt is, Ki szólított meg.

– Várj még a műtéttel! Megkérem unokaöcsém, aki itt kézsebész, nézzen rá a leleteidre, a röntgenképre.

Katalin arcáról eltűnt a bánat, a bizonytalanság, a félelem, pedig még egyéb sem történt, csak mindketten tudtuk, éreztük arcunkon a körülöttünk lévő Angyalok szárnysuhintását.

Elkértem a TAJ számot, s igyekeztem a doktor úrhoz. A lépcsőn felfelé menet ismét eszembe jutott késésem, de most már csak mosolyogtam rajta. Már tudtam, miért kellett elkésnem.

Unokaöcsém megnézte ujjam, írta a röntgenbeutalót, azután én elnézését kérve, amiért még további munkával jövök, előrukkoltam:

– Kérlek, ne neheztelj reám, tudom, igen sok a munkád, de szeretném, ha megnéznéd gimnáziumi osztályfőnököm röntgen leletét. Tegnap eltörte a karját, s a doktor úr rá bízta a döntést a műtét kérdésében. Katalin most úgy jött vissza, hogy műtsék meg, de ez a családja döntése volt, nem az övé.

Mondtam a TAJ számot, s máris ott volt a képernyőn a kirajzoló kar, kézfej csontjai, mely nekünk, laikusoknak semmit sem mond, de annál többet a hozzá értő doktoroknak.

– Nézd meg – mondta a doktor úr –, ezek a csontok itt a gipsz alatt nagyon szépen látszanak, igen jól illeszkednek. Az elmozdu-

lás minimális. Ha így fornak össze a csontok, az ujjak tökéletesen használhatóak lesznek, s a csukló is. A beteg a kézfejét hátra tökéletesen tudja majd mozgatni, az előre mozdításban lesz kicsit akadályozott. Ezért azonban műteni nem szabad. Ez a minimális elváltozás a kéz használatát észrevehetően akadályozni nem fogja.

– Ha édesanyám leletét látnám most, akkor is azt mondanám, ezt a csuklót nem szabad műteni. A műtét mindig hordoz magában rizikót. Csak ha elkerülhetetlen, akkor szabad műteni, kinyitni egy-egy testrészt. Mi orvosok mindig ezt mondjuk, de a beteg néha mást szeretne.

Siettem vissza az örömhírről, remélve, hogy Katalin még nem került be az orvosához, nem késő még a döntését megváltoztatni.

Elmentem a röntgen osztály elé, de eszembe sem volt beutalóm most leadni. Ráér. Az én bajom semmiség.

A folyosón sok volt a beteg, s ez most jól jött. Ott volt még protezáltam is a várakozók között.

Elmondtam a jó hírt, megtetézve doktor úr édesanyjával kapcsolatos utalással.

Nem kellett azután kérnem Katalint, hogy fogadja el a doktor úr tanácsát, láttam arcán a megkönnyebbülést, az örömet. Dehogy megy ő műtételre, ha nem muszáj.

– Én is így szerettem volna dönteni – folytatta –, de a lányom utána nézett, s azt mondta, alaposan körbejárta ezt a neten, s arra a következtetésre jutott, súlyos következményei lehetnek, ha nincs műtét, s hogy akkor a gyógyulás is lassabb lesz. E tanácsot elfogadva jöttem.

Megvolt a röntgenem, s mentem vissza rokonomhoz, kinek gép-életem már ott volt. Megbeszéljük a teendőket, majd...

– Mond meg Katalinnak, hogy a karácsony utáni napon, 27-én 8 és 10 között én leszek az ügyeletes a betegfelvételin. Ha gondolja, szívesen megnézem a csuklóját.

Siettem ismét vissza, hogy elmondjam, Katalinnak nem kell idegen orvoshoz mennie ezután, ismerős vizsgálja majd meg.

Hazafelé menet azután nem járt egyéb gondolat a fejemben, csupán a hálaadás, a fohász Teremtő Atyámhoz s Megváltó Krisztusomhoz.

Latolgattam, emberi ésszel mérve vajon mekkora az esélye annak, hogy egy ily nagyvárosban, hol napjában legalább két és fél millió ember jelen van, két személy abban az időben és azon a helyen találkozzon, ahol és amikor éppen szükséges ahhoz, hogy valami úgy történjen meg, ahogyan azt az Atya elrendezte. Latolgatásom végeredménye az lett, hogy erre az esély oly kicsinyke, mely már elhanyagolható, tehát nulla.

Mi emberek, kiknek a hitünk sokszor oly törekeny, ha valami különleges dolog történik körülöttünk, az első gondolatunk mindjárt az, hogy ez valami csoda. Pedig nem csoda ez, csupán ilyen esetben megérezük, megláttuk a mindig velünk lévő Istent, ki Megváltó Krisztusunkkal ott van, jelen van életünkben, de vakságunk, melyet magunkkal hordozunk, melyet letenni oly kevésszer tudunk, meg nem engedi, hogy amennyiben színről-színre nem is láthatjuk, de legalább megérezzük Atyánk jelenlétét.

Most viszont hazafelé menet oly közel lévőnek éreztem Jézusom, Teremtő és Megtartó Istenem, mely szavakban leírhatatlan boldoggá tett. Átéltettem, egészen közelről megérezhettem, hogy eszköz vagyok egy atyai tervben.

Ez volt eddigi életem egyik legszebb, vagy talán teljes földi életem legeslegszebb karácsonyi ajándéka, s tudom, Katalinnak is, ki még karácsony előtt olvashatja soraimat.

Hardy F. Gábor

Beszélgessünk nehéz bibliai Igékről! (II.)

Főtisztelendő Professzor úr, kedves Ferenc! Köszönjük válaszat az úrvacsorával kapcsolatos kérdésemre, válaszat meg is jelent lapunk legutóbbi számában. Újabb kérdéssel fordulok hozzád, remélve, hogy találsz időt ennek a megválaszolására is. Ez a kérdés a következő:

Lukács evangéliuma szerint Jézus a keresztben beszélt az egyik latorral: „Jézus így felelt neki: Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban” (Luk 23,45). Ennek ellene mond egyrészt az Apostoli Hitvallás kifejezése: „alászállt a poklokra”, másrészt feltámadása után Jézus így szól magdalai Máriához: „Ne érints engem, mert még nem mentem fel az Atyához” (Ján 20,17). Hogyan oldható fel ez az ellentmondás?

Válaszatod előre is köszönöm. Remélve, hogy hozzájárulásod lapunk révén sokakhoz eljut, tisztelettel és szeretettel

dr. Szilágyi Sándor

* * *

Kedves Sándor!

Az általad idézett bibliai versek nem mondanak ellent egymásnak, csupán csak más-más összefüggésben hangzanak el. Krisztus „poklokra szállását”, amely viszonylag későn került az Apostoli Hitvallás szövegébe, a régi teológusok is többféleképpen értelmezték. Ha görög lenne e hitvallásunk eredeti nyelve, akkor a

poklot a halottak birodalmával lehetne azonosítani és az 1Pét 3,18-20-ban olvashatók adnák a magyarázatot (bár itt csak egy sajátos csoportról, az özönvízben meghaltakról van szó). Kálvin és nyomában a Heid. Káté 44. kérdés-felelete ezt az eseményt Krisztus lelki szenvedéseként, Istentől elhagyatásaként értelmezi, amely megfelel a latin infernum/pokol jelentésnek. Így a poklokra szállás „azzal a láthatatlan és felfoghatatlan ítélettel (azonos), amelyet Isten előtt hordozott el, hogy ebből megtudjuk: Krisztus nemcsak testét adta a megváltás árúul, volt ennél nagyobb és kiválóbb ár is, tudniillik, hogy lelkében el kellett szenvednie az átkozott és elveszett emberek rettentő kínjait is” (Inst. 2.16.10.). Krisztusnak halála után csak a teste volt a sírban, Isten Fiaként (isteni természetére nézve) Ő a mennyben volt, amit nem is hagyott el testet öltésekor sem. Nagy titok ez, amely nem fér bele a mi tér-idő szemléletünkbe, de amit a „kettős természet” hitvallási beszédmódja próbált meg körülírni (vagy még inkább körül dadogni)! Feltámadása után abban a megdicsőült emberi testben jelent meg (a magdalai Máriának és tanítványainak is), amelyben az „Atya jobbára ült”, hogy emberként legyen közbenjárónk (1Tim 2,5). Ez a megdicsőült ember a biztos zálog nekünk a testben való feltámadásunkra, amikor Isten az új teremtést (új eget és új földet) elhozza. Ehhez a Krisztushoz azonban már nem a testi, fizikai érintés útján tartozunk, hanem az Ige-Lélek-úrvacsora kegyelmi eszközei által tapasztaljuk meg, hogy bár Krisztus nincs testileg jelen, mégis velünk együtt jön a történelem útján és velünk van a világ végezetéig. Erre az időre (mennyei látásra) felkészítésként olvashatjuk a Luk 24,36-49-ben szereplő emmausi tanítványok történetét.

Szeretettel:

Ferenc

„Krisztus hű szolgája” – Kálvin Zwingliről

Így írt Kálvin, a főként francia ajkú Nyugat-Svájc, Genf reformátora a nála 25 évvel korábban már reformátorként fellépő német ajkú *Huldrych Zwingliről* (1484–1531), a főként németek lakta Kelet-Svájc és Zürich város, kanton reformátoráról. Miért írunk erről? Mert Svájcban egész évben Zwingli-év volt, a reformátor, az igazi „schwitzerdütsch”, ízig-vérig svájci hitújító emlékére. A *Zwingli-jahr 2019* alkalmából mi is megemlékezünk a nagyon egyszerű, de mélyen Isten és hazaszerető Zwingliről. A reformáció első generációjához tartozóként két sajátossággal tűnt ki: rendkívüli szociális érzékenységgel, a *szegények pártfogójaként* és azzal, hogy a keresztyénséget nem egyéni hitként fogta fel csupán, hanem olyan erőként, aminek az egész közgondolkodást át kell hatnia. Ezért beszélt, írt, prédikált „*keresztyén bölcselétről, filozófiáról*”, *életsemléletről*. Szerinte az egyházat addig a középkorban túlságosan sok pénz, hatalom és önzés akadályozta abban, hogy egyház legyen. A katolikus egyház erkölcsi romlottsága éles tiltakozást váltott ki belőle. Biblia-központúsága erős volt: a Szent Írásokat minden világinak olvasnia kell, a Szentlélek mindenkinek segít a Biblia megértésében. A szegénygondozásban eredeti lépéseket tett. A szegényeknek nem alamizsna kell, amivel az adakozó „széplelkűségét” bizonyítja Isten és emberek előtt. Zürichben betiltotta a koldulást, az egyik kolostort nappali ellátóvá alakította, ahol a szegények ételt, italt kaptak, ruhához jutottak. A szegénykonyhán a munkanélküliek munkához is jutottak, *a munka lett a szegénység felszámolásának az eszköze*. Igehirdetései, gondolatai egyszerűek, szemléletesek, találóak voltak. Ezekből idézünk lapunk oldalain. (Idézetek, ima fordítása, cikk: *drbl*)

Borkó Juliska (1869–1947) délvidéki református parasztproféta, missziós lelkületű kopácsi asszony volt. Küzdelmes életében megtérése után – ami karácsonykor következett be – egész Drávaszögben ébresztette és szervezte a női munkát. Közben verseket és énekeket írt, szerzett, melyek a mai napig ott élnek a drávaszögi, dél-baranyai gyülekezetek emlékezetében. Kodály Zoltán is nagyra értékelte népi imádságos lelkületét, egyszerű, mély énekeit. 150 éve született.

Építkezünk!

A Zirci Református Egyházközség 2008-ban vált missziói egyházközséggé, s kezdődött el ezáltal a lelki építkezés folyamata. 2013 óta önálló anyaegyházközség lett, jelenleg 400 fő reformátust tartunk számon, ebből 150 fő járul hozzá rendszeresen adományával gyülekezetünk fenntartásához.

Az egyházközség tulajdonát a templom (mely közös az evangélikusokkal), és a 2008-ban, a Dunántúli Református Egyházkerület segítségével megvásárolt parókia képezi. Gyorsan jelentkezett az igény egy, a templomon kívüli, közösségi helyiségre, amit a parókia 15 m²-es garázsából alakítottunk ki. Azóta is ebben a helyiségben folynak a bibliaórák, ifjúsági órák, különböző rétegalkalmak és gyermekfoglalkozások. Ahogy gyarapodott a gyülekezet lélekszáma, fokozatosan kezdtük kinőni ezt a kis ter-

met. Mindez a Presbitériumot arra ösztönözte, hogy elkezdjen gondolkodni egy nagyobb terem, esetleg közösségi ház kialakításának a lehetőségén. Isten több éven át érlelte bennünk és közöttünk ezt a gondolatot, és imádságos szívvel hordoztuk előtte ezt az ügyet, mígnem 2018-ban, Magyarország Kormánya és a Dunántúli Református Egyházkerület jóvoltából 30 millió Ft támogatásban részesültünk. Sok előkészítő munka után 2019 tavaszán kezdetét vehette az építkezés. A gyülekezeti-közösségi ház a parókia udvarán, a templom mögé kerül megépítésre, mely magában foglal egy nagy termet, mosdókat, teakonyhát, galériát és a galérián egy baba-mama szobát.

Az építkezés folyamán már eddig is többszörösen megtapasztaltuk Isten gondviselő szeretetét, például abban, hogy gyülekezetünk közösségébe vezérelt egy építésszt, aki adományként felajánlotta a tervrajzok elkészítését. Első ütemben, a kapott támogatásból a szerkezetkész állapot elérése a cél, ettől már nem is állunk olyan messze, a tető várat még magára, reméljük, az sem sokáig. Hisszük, hogy miként Isten eddig is kirendelte mindazt, ami szükséges, anyagiakban, munkaerőben, szakértelemben és a gyülekezet részéről imádságos szívben, azt a továbbiakban is megteszi. Segít előteremteni az építkezés folytatásához szükséges további anyagi forrásokat, és amikor arra kerül a sor, a gyülekezeti tagokat, valamint sok jó szándékú testvérünket is adakozásra indítja a cél elérése érdekében.

„Adjatok hálát az Úrnak, hívjátok segítségül nevét, hirdessétek tetteit a népek közt!” (Zsolt 105,1). Isten Igéjének ez a buzdítása vezet bennünket, hogy a mi Urunk nevében és dicsőségére folytassuk tovább mind a lelki, mind a fizikai építkezést gyülekezetünkben. Ehhez kérjük Lelke erejét és bölcsességét.

Vecsey Katalin
lelképásztor

Bakonybéli hungarikum: öko-fogadalom

4 ÉVE MINDEN ALKALOMMAL ELHANGZIK

A Bakonybél-Szent-kút gyönyörű völgyében és tavacskája mellett szeptember első hétfőjén immáron negyedik éve egyre nagyobb érdeklődés mellett került megrendezésre a Teremtett Világ Védelme Öko-Ünnep és faültetés. A gazdag műsor egyik csúcspontja, amikor a résztvevők együtt, fennállva elmondják az öko-fogadalom szövegét. Sokan a nyomtatott szöveget magukkal viszik. Ebben az egyéni és személyes elkötelezettség keresztyén hangja mellett benne van saját környezetünk tudatos szemlélete és védelmezése is a magunk „háztáji” eszközeivel, de tájlesztéikai, történelmi értékeink tiszteltetésének tudatosítása is. Ezen az ünnepi délutánon és estén, amit az Agrárminisztérium és a bakonybéli Önkormányzat is támogatott, összekapcsolódott a család és természet védelme, logónk pedig ez volt: *Ültess el családfádat, és beszélj is róla!* 12 diófa csemete elültetésére is sor került. Szíves átgondolásra adjuk közre a fogadalom szövegét.

* * *

Édes hazánknak e történelmileg kivételes, tájképileg gyönyörű helyén, a magas-bakonyi Szent-kút forrás mellett ígérem és fogadom, hogy Isten bibliai parancsának (1Mózes 2,15) megfelelően teljes szívvel és lélekkel, minden erőmmel azon leszek, hogy „műveljem és őrizzem” azt a természeti kincset, amit nagyszüleimtől, szüleimtől örökbe kaptam. Ígérem és fogadom, hogy otthoni, háztáji, lakóhelyi, falumbeli, városombeli környezetemre vigyázok, annak épségére, szépségére, megőrzésére gondom les. Az Isten által alkotott, s már előttem is létezett természeti környezetre, a hasznos fákra, madarakra, állatokra, vizekre örömmel és tisztelettel tekintek, életüket, épségüket, tisztaságukat oltalmazom. Arra is ügyelek, hogy saját környezetemet, ahol élek, ne szennyezzem, s a tisztaságot magamban és körülöttem is megőrizzem. Így az utánam felnövő nemzedéknek is élhető, szépséget kínáló, otthonul szolgáló világot hagyok hátra. Isten segítsen engem abban, hogy fogadalmamat megtarthassam! Ámen. (drbl)

Egy egész évre szóló karácsonyi ajándék

D. SZABÓ DÁNIEL

Mire ezt a történetet Testvéreink olvasni fogják, már valóban nem is esik messze a karácsonyi ünneptől és lelkülettől, még ha korábban kezdődött és lett is teljessé. Ismeretes, hogy Szövetségünk vezetősége és szerkesztősége már évtizedekkel korábban – elsőként – a lapszámunkat megnövelte, helyet adva a határainkon kívüli

testvéreinkről szóló híreknek, miközben maga is figyelemmel kíséri és ad tájékoztatást az őket érintő eseményekről.

Így került ide ez a karácsonyközei történet is. Ennek „gyökeirei” valóban egy gyümölcsöskert 300 db fájáig nyúlnak vissza, melyet a Nagydobronyi Gimnázium megalapítása után a könyvtárral szinte egy időben telepítettek és hívtak életre elkötelezett munkások, a kanadai Montreal kis magyar Református Gyülekezetének, lelkipásztorának és kapcsolatuknak támogatásával, de nagydobronyi szívekkel és kezekkel is. A gyümölcsös meghálálta a befektetést és a múlt esztendőben közel 100 kg cseresznyét, 150 kg meggyet tehettek el a téli időre. Ezen túl 10 mázsa szilvából 3 és fél mázsa lekvárt főzhetek ki, de volt 30 mázsa alma-termésük is. Az idén viszont a szilvafák pihentek és egyáltalán nem hoztak termést és a közösség előre érezte a szilvalekvár hiányát, hiszen ez adta többnyire a tízórait és az uzsonnát a diákok számára.

Már október vége felé voltunk és a miskolci piacon, a gyümölcsboltokban már 200 Ft-os áron kezdték adni a szilvát (most november elején már 800 Ft!), amikor arra gondoltam, hogy megpróbálok még anyagi fedezet nélkül is nagyobb szilvásokban tájékozódni. Ha pénzünk és szilvánk nem is volt, de hűségesszony és férfigekek most is készen álltak volna a nagyon nehéz előkészítés és főzés munkájára.

„A kérdés nem kerül pénzbe” gondoltam a német közmondás után, és egyik unokaöcsém révén (Victor Ágoston) egy eddig mindkettőnk számára ismeretlen személyt takaró telefonszámot kaptam, egy 10 mázsa szilvával rendelkező eladóval kapcsolatban. Másnap délelőtt felhívtam az ismeretlen termelőt, jelezve, hogy szilvaügyben érdeklődöm. Ő, mielőtt bármit is mondhattam

volna, így szólt: kérem önt, hogy mindeneelőtt hallgasson meg egy rövid történetet. Természetesen, válaszoltam.

Kérem, én 6 évvel ezelőtt egy nagyon elrontott életút végén, családomtól is elhagyatva magamra maradtam. Egyik éjszaka keserűségemben és vergődésemben bekapcsoltam a televíziót és egy adásban igehirdetést hallottam. Megdöbbenésemre úgy tűnt, hogy a szolgálattelvő, elrontott pénz és karrierhajhász életem szinte minden részletét ismeri. Műszaki pályán szereztem diplomát, racionális gondolkodású vagyok, de ekkor letérdepeltem, sírni kezdtem és egész reggelig vallottam bűneimet Isten előtt, kegyel-

met kérve életemre. Reggelre, mint a óriási teher szakadt volna le rólam, ma már azt mondanám, hogy szinte újjászülettem. Nem sok nap múlva feleségem is visszajött gyermekeinkkel együtt. Új életet kezdtem.

Azóta minden reggel korán, akár egyedül is csendességet tartok, Bibliát olvasok, imádkozom és boldogan énekelek. Ma reggel is ezt tettem, amikor nagy meglepetésemre egy belső hang a következő határozott utasítást adta nékem: „Ha ma délelőtt felhívunk telefonon a 10 mázsa szilva ügyében, annak a férfinak, aki hív, add oda ajándékba a 10 mázsa szilvát!” De uram – szólaltam meg – ön nem is ismer engem és ez egy óriási összeget érő áru, és mit tudhat ön az én vásárlási szándékom részleteiről?!

Kérem, válaszolta: nékem nem is fontos, hogy önt ismerjem, mert elég az nékem, hogy Isten, az én Atyám az Úr Jézus Krisztusban bizonyára ismeri önt és én hiszem, hogy én Tőle kaptam ezt a kérést és útmutatást. Jöjjön a szilváért!

Elmentem, elmentünk *Dr. Pándy Szekeres Dávid*dal és kedves feleségével együtt. A szállítás részletei már nem férnek bele ennek az írásnak a keretébe, de annyi még igen, hogy rakodás közben elmondtuk, kik vagyunk és hogy ez a szilva egy nagyobb árva ház és egy öregek szeretetotthona és a Gimnázium diákjai számára lesz átadva. „Na ugye, tudta Isten, kik Önök! Ha eddig csak gázolajért mentem át Kárpátaljára, ha erre lehetőség nyílik, örömmel megyek majd át, hogy bizonyosságot tegyek elrontott és megszabadult életemről Isten kegyelme útján.” Nincs többre hely. A feldolgozásról és a hűségesszony munkáskezeiről majd a fényképek fognak beszélni. Nagy a mi Urunk és nagy az Ő kegyelme! Soli Deo Gloria!

Szép és jelentős alkalom a Cigánymisszióban

Jelen lapszámunkban két azonos időpontban, de más-más helyen történő, különböző nagyságrendű cigánymissziói találkozásról számolunk be röviden. Mindkét eseménynek főként az előkészítésében és a hazatérés utáni örömteli beszámolók légkörében gazdagodhattam. Így maguk a jelenlévők tesznek majd hitelesen bizonyosságot mind arról, amit megtapasztaltak.

Az egyik alkalom Sátoraljaújhely közösségét gazdagította, ahová a Károli Gáspár Református Egyetem negyedéves teológus hallgatóinak népes csoportja tett tanulmányi látogatást, a Zsinatunk Cigány Missziói Osztályának munkatársaival együtt. *Dr. Siba Balázs* egyetemi docens szakmai és testvéri kíséretével érkeztek. Bár a találkozás a fentiek folytán komoly tanulmányi és egyháztársadalmi, missziói rangot is képviselt, a meghatározó mégis maga a testvéri légkör volt, mely mind az érkezőket, mind a fogadó közösséget betöltötte. Olyan együttlétté vált ez, melyben Jézus imádsága és kérése bontakozott ki, melyre a cigánygyülekezetben szolgáló *Tóth Tamás* missziói lelkész, *Rev. Choi Young* és felesége *Anna* koreai lelkész házaspár és az esti szolgálatot is végző *Révész Simon* missziói lelképásztor, az egész gyülekezet aprajával és nagyjával, *Bukó László* gondnokkal együtt, nagy örömmel készült. Hadd idézzünk a látogatók benyomásából néhány mondatot: „Megindító volt látni, ahogyan kivetés helyett Choi Young és felesége régóta használt éneklapokról tanítja az óvodás-kisiskolás korosztályt...”. Majd Révész Simon igeszolgálatára utalva olvashatjuk beszámolóikból: „kevés helyen hallani az evangéliumot úgy, hogy azt egy hatéves gyermek és a tízszer idősebbek is ugyanúgy megértsék, Sátoraljaújhelyen azonban ez történik.” Majd: „a gyülekezet tagjai nemcsak meleg szívvel, de szeretetvendégséggel is vártak minket, a finom gulyás mellett jól esett a beszélgetés.” Őszinte, személyes vallomások is megfo-

galmazódtak: „fenntartásokkal és előítéletekkel érkeztem erre az találkozóra, de a hívő testvérek között ezek szinte teljesen megszűntek... úgy gondolom jó, ha egy lelkész tud nyitni a cigányság felé... Jézustól kapott feladat, hogy ott végezzük a missziót, ahol erre kapu nyitattik.” A hely szűke nem enged többet idéznünk, legyünk ezekért is hálásak és mindnyájukkal együtt mi is örvendezzünk és reménységet hordozunk.

*

„Egység Krisztusban, egyetértés a testvérek között” volt a Berekszentmiklósi Országos Református Cigánymisszió fő témája, melyen 130 delegált testvérünk vett részt. A hatodik ilyen őszi konferen-

cia volt ez, melyet *dr. Fekete Károly* püspök úr, a Zsinat alelnöke nyitott meg az 1Péter 2,1-6 alapján. „Az egyház világméretű építkezésébe hív minket a mi Atyánk... ehhez azonban élő kövekre van szükség... a növekedés alapfeltétele az, hogy járuljunk oda Jézus Krisztushoz.”

Reméljük ez a találkozás is sokak számára munkált missziói látást, megoldási lehetőséget és elköteleződést. Ahogyan már szépen kiformalódott az évek folyamán, ezeknek a konferenciáknak

három igen jelentős közösségi mozgástere van. Mindenekelőtt az Ige üzenetének átadása és a tanítói szolgálat. Hasonlóan meghatározó a zenei csoportok jelenléte, melyek itthonról, de határon kívülről is érkeznek, s melybe sokan bekapcsolódhatnak a zenéhez értő és hangszerrel érkező vendégek közül is. A harmadik nagy esemény pedig a kiscsoportokban történő beszélgetés. *Dani Eszter* lelképásztor és irodaigazgató megfogalmazásában: „amikor az egység lelke határoz meg minket, akkor jelen van az irgalmom, a könyörület is”. Az éneklésben kárpátaljai testvéreink is élő örökséget adtak tovább. Az interaktív kötetlen beszélgetéseket őszinte bizonyágtételek és filmvetítések is gazdagították. Ezeknek az oldott együttléteknak széles skálája van, melyben az egyéni élethelyzetek és a Cigány Szakkollégiumok ismertetése egyaránt jelen van.

A záró szolgálatot *Balog Róbert* cigány származású lelképásztor testvérünk a 133. Zsoltár alapján végzett igehirdetéssel zárta be, és a bűnbánat, a munkálkodásra hívás lelkülete tette teljessé.

A Zsinatunk missziói oldalán gazdag és részletes további beszámolót találhatnak kedves olvasóink sok szép fényképpel egyetemben. Minden alkalommal láthatjuk a plántáló és öntöző életet ezeken a konferenciákon és nagy hálaadással és csodálkozással szemlélhetjük az Úr növekedést adó kegyelmét.

D. Szabó Dániel

Forrás: beszámolók és Missziói Osztály

Köszönet

Szövetségünk ezúton is köszönetet mond mindazoknak, akik 2017. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával Szövetségünket támogatták. Ez 2018-ban 127.485 Ft bevételt jelentett, melyet a tagjainknak kiküldött levelek postaköltségeire használtunk fel.

EGY HŰSÉGES SZOLGA HAZATÉRT

Kovács Péter, aki Isten kegyelméből 83 évet kapott itt a földön, november 1-jén hazatért teremő Urához. Közel 3 évtizedes ismeretségünk, testvéri kapcsolatunk alapján mondhatom, hogy miután fiatal korában megismerte és elfogadta Jézust megváltójának, minden igyekezetével próbálta őt mindvégig szolgálni. Földi futását hitét megtartva fejezte be, türelemmel várva a hazahívó szót. Nekünk, itt maradt testvéreinek éppen ezért ez az alkalom nem tragikus gyásznap, hanem a hálaadás napja, mert tudjuk Jézus megannyi ígéretéből, hogy amikor a rendelt időben ez a földi sátorházunk összeomlik is, a mindvégig hűek hazamennek és elveszik jutalmukat. Bár emberileg fáj az elválás, különösen egy hű házastársnak, 60 éves együttlét után, gyermeknek, lelki testvérnek, talán a könny is kicsordul a szemünkből. Szabad sírni a hívő embernek is, ezt nem kell szégyellni. De mennyivel más reménységgel sírni és búcsúzni valakitől, akiről tudjuk, hogy abba a királyságba költözött át, amit az előre ment Úr Jézus készített az őt szeretőknek.

Milyen jó, nekünk hívőknek, akik lelki füleinkkel most is halljuk a felülről jövő szót: Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg. Igen, Kovács Péter itt a földön az Úrral és az Úrban élt, és benne is halt meg, ezért ő az elköltözött állapotában is BOLDOG! Hát van okunk ilyen ígéret ellenére nekünk szomorkodni?

Sokkal inkább a helyére állni, a szolgálatot, a munkát tőle átvenni, és kérni Istent, hogy a hozzátartozók szívében keletkezett űrt pedig Ő töltsse ki önmagával.

Hálás a szívünk, hogy ismerhettük őt, és szolgálhattunk együtt az Úr dicsőségére! Ámen!

Török Csaba

* * *

Kovács Péter életútja

Kovács Péter 1936. április 10-én született Makón. Édesapja ácsmester volt, de dolgozott a cukorgyárban is. Minden alkalmat megragadott, hogy eltartsa a családját. Tíz gyermekük született és ebből hatot tudtak felnevelni, az első négy fiút elvesztették, Péter maradt meg elsőként közülük.

Péter már gyermekkorában nagy segítség volt édesapjának minden munkában.

Szerette a földet, a munkát, az állatokat. Erdész szeretett volna lenni, de nem kapott rá lehetőséget, így érettségi után Budapestre került a Műszaki Egyetemre. Mindig gyorsan és jól tanult, eredményes volt iskoláiban.

A fővárosban hamar rátalált a Kálvin téri gyülekezetre, bekapcsolódott az ifjúsági közösségbe, ahol lelki otthonra talált. Itt hívta el az Úr szolgálatra, először pópresbiterré, majd presbiterré választották, később a Szabadság téri, majd a Kelenföldi gyülekezetben. Ezt a szolgálatot mindvégig megtartotta, amíg egészsége engedte.

A diakónia területén szolgált, a *Presbiteri Szövetség alapító tagja* volt. Később tiszteletbeli taggá választják őt, a *Szövetség első főtitkárát*, aki nemcsak főtitkársága idején, hanem azóta is tevékenyen részt vett Szövetségünk munkájában előadásokkal, biznyságtételekkel és pénzügyi kérdésekben tett javaslataival.

A Kálvin téri gyülekezetben ismerte meg leendő feleségét, Anikót, akivel 1959-ben kötöttek házasságot. Két leánnyal ajándékozta meg őket az Úr, Katalinnal és Zsuzsannával, akiket az Úr kegyelméből felneveltek.

Aktív munkáját gépészmérnökként kezdte a Nemesfémipari Vállaltnál, majd szervező lett és végül egy nagy külkereskedelmi vállalatnak, a MOGÜRT-nek a Szervezési Főosztályának a vezetőjeként fejezte be. Nyugdíjasként saját céget alapított, melyben társaival néhány évig külkereskedelmi tevékenységet, oktatást végeztek.

Sok megpróbáltatásban volt része, súlyos autóbaleset és betegségek, de mindenben megtartotta őt az Úr és ő minden próbában hűségesen megállt.

Sokat tanult és tanított. Szerette az embereket, különösen a gyermekeket. Egy jó beszélgetésre, közös játékra mindig kész volt. Vidám, játékos, optimista személyisége melegséget árasztott.

Észrevette, ha valakinek segítségre volt szüksége és ha tudott, segített, nemcsak családtagjainak, hanem munkatársainak, fiataloknak, időseknek és betegeknek is.

Hosszú, elhúzódó betegségét türelemmel viselte, nem panaszkodott, ő mindig „jól volt”.

Élete példa volt, élete ajándék volt.

Nyugodjék békében. Szívünkben őrizzük emlékét.

Ima Zwinglitől

Szerető Jézusunk, ha annál többet érek el, mint amire valóban szükségem van, kérlek, állíts le engem. Ha Rajtad kívül, Uram, másra is építem az életemet, szintén állíts le ebben, hogy a Te nyájad, melyet Szent Lelkessel vezetsz, eljusson ennek felismerésére: vezetésed alatt semmiben sem fog szűkölködni. Mert Te mindazoknak Oltalma és Pártfogója vagy, akik Benned reménykednek. Legyen áldott ezért szent neved, ámen. (Ford. drbl)

Felhívás

Kedves Testvérünk! Az Imádságoskönyvet eddig – Isten kegyelméből – 10.000 olvasóhoz juttattuk el. Örömmel adunk tájékoztatást arról, hogy – az élénk érdeklődésre tekintettel – újabb 5.000 példányt nyomtattunk. A könyv megrendelhető bármely elérhetőségünkön (mrpsz.ugyvitel@gmail.com; 30/74-77-177), 200 Ft-os egységáron + postaköltség. (Gyorsabban tudjuk teljesíteni a megrendelést, ha a rendelt példányszám 20, vagy annak többszöröse.)

Exodus – emlékezet és emlékeztetés

Aki Békefy Lajos *Szolid Temesvári Hitvallás történelem-teológiai esszéivel* című könyvét veszi kézbe – igen, könyvét, bár formátuma és kötése inkább füzetre emlékeztet –, az nemcsak egy hitvallást, s egy teológiailag kidolgozott történelem-teológiai művet, de egy hitvallás-ismereti tankönyvet is kezében tudhat. „Tankönyvet” írtam, ugyanis olyan átfogó elméleti műről van szó, amely megítélésem szerint több mint esszé, hiszen tárgyilagos adatbázisával, utalásaival, idézeteivel, Barth és Tillich párhuzamba állításával a teológiai katedrán is megállja a helyét.

A megírás apropója – ahogy ezt a címlapon is olvashatjuk – a temesvári forradalmi események 30. évfordulója. Ugyanakkor nem csupán egy adott kort lezáró esemény földidézéséről van szó, hanem hitvalló megemlékezésről, Isten csodálatos munkájára mutatásáról. Valljuk be, nem is lenne másként értelme, hiszen nem elégséges a történelmet külső szemlélőként látni, vagy akár közvetlenül átélni, ahogy a változásoknak ő is aktív résztvevője volt, szükséges, hogy annak formálóját, nem túlzás, folyamatos megteremtőjét, a történelem Urát is fölismerjük és hirdessük, és merjünk alázattal leborulni előtte, hogy aztán mindez önmagunk és mások számára is manifesztálódott hitvallássá formálódjon.

Bár a könyv a Szolid Temesvári Hitvalló Nyilatkozattal kezdődik, amelyet a szerző csupán tervezetnek tekint, annak teológiai bevezetésével, szerkezetének fölvázolásával, a formulák ismertetésével csak a mű végén, a IX. fejezetben találkozhatunk. Ennek ellenére még sincs az a benyomásunk, mintha az eligazító információk későn érkezének, hiszen mindennek megértéséhez az ezt megelőző ismeretekre is szükség van, hogy bennünk is létrejöhessen az az ív, mint élő kontinuitás, amely az ókori egyház és a mai hitvallásalkotó egyházak között isteni szívárványként feszül. Hiszen ez is az Isten műve, aki a *status confessionist*, azaz a hitvallási helyzetet adja, sőt, magát a hitvallást munkálja, kimunkálja.

Az első fejezetet olvasva a Miatyánk görög és latin szövege jut eszembe, ahol a 12. versben az *opheiletész*, illetve a *debeo* szavakat találjuk, mindkettő adósságot, tartozást jelent. Bár nincs direkt módon erre való utalás, mégis úgy érzem, kimondatlanul is ez teljeseedik ki és válik egyetemessé akkor, amikor ebben a törlesztésben, a tartozás leróvásában megjelenik Isten személye, aki megmutatta a szabadítás irányát, de önmagunkról, mi több, a románságról sem feledkezik meg, s a nagyvilágot, a különböző történelmi és nyelvű népeket, sőt a következő nemzedéket is, mint a tartozást önmagára vevő adós, szem előtt tartja: „...tartozunk azzal, hogy mi magunk mondjuk el – ahány nyelven csak tudjuk! – azt a történelmi csodát, ami Európának ebben a térségében Isten kegyelméből végbement”.

A megírás célja tehát nem kevesebb, mint a történelem-teológia segítségül hívásával Istenre és az ő munkájára mutatni, és megfogalmazni a hitvallásalkotás okait, különös tekintettel a *társadalompolitikai és egyházi, gondolkodásbeli és erkölcsi elhajlásokra*, amelyek a harminc évvel ezelőtti Romániára fokozottan érvényesek voltak. A szerző Schloemannt idézi, aki három hitvallás-alkotási helyzetet vázol föl, melynek 2. pontja kifejezetten aktuális az 1989-es eseményekre: „*politikai és etikai torzításokkal, herezisekkel szembeni vé-*

delem, ezek leleplezése, elutasítása”. A könyv sok egyéb szempontot is figyelembe véve rámutat, hogy ebben kulminálódott mindaz, ami *Tőkés Lászlóban* és Tőkés Lászlóval, valamint a temesvári református gyülekezetben és a gyülekezet által történt. Ez az a próféta kritika és kiállítás, amelyet Isten munkált, majd fölhasznál, hogy a várva-várt fordulat bekövetkezzék. Mindehhez azonban bibliai történelem-látásra és próféta távlatosságra volt szükség.

Hogy mindez föltárhasson előttünk, részletesen tárgyalja a Tőkés László-féle történelem-teológia jellegzetességeit, melyeket pontokba szedve az *emlékezés-emlékeztetés*, a *kisebbség(i) lét*, a *megújulás-megújítás* és a *nemzeti önismeret teológiájában* jelöl meg. A megértésre törekvés során nem kerül el a figyelmét a bibliai Igék használata sem, és noha beismerten nem törekedhetett teljes- ségre, a tőkési textuárium főbb erővonala

mégis fölvázolja, s megismerhetjük azokat az Igéket, melyek jól mutatják Isten munkájának konkrétságát, vezetését, melyeken keresztül lelkeszolgálóját és a gyülekezetet inspirálta és erősítette, az eseményeket formálta és győzelemre vitte.

A könyv tehát nem kevesebbről szól, mint Isten szabadítástörténetéről, amely az ő kegyelmes tanácsvezetésére mutat, bibliai és teológiai megalapozottságú exodus-történet, s mindez önmagában is hitvallás. A megírás elhatározása már 1990-ben megvolt, és a gondviselés eredményeként, harmincévnyi várakozás után valósult meg. Aki ilyen művet ír, az tudja, hogy kairósza volt, és aki ezt olvassa, az maga is átélheti az Isten órájának különös állását. Ezért merem, sőt tudom mindenkinek jó szívvel ajánlani.

A könyv megjelenését a Barankovics István Alapítvány támogatta.

Apostagi Zoltán

A könyv hivatalos bemutatása december 12-én Temesvárott lesz, ahol az ünnepsorozat egyházi részében a szerző előadást tart a hitvallásalkotás teológiájáról, Istenünk nagy szabadító karácsonyáról 1989-ben.

PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán, dr. Kelemenné Farkas Márta, dr. Kis Domokos Dániel, Margit István, dr. Ritoók Zsigmond, dr. Szilágyi Sándor, Vácsi Gábor, dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és laptervező: *dr. Békefy Lajos Ph.D.* Felelős kiadó: *dr. Viczián Miklós*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség irodája. Tel.: (20) 250-1428. E-mail címünk: szerkesztoseg@presbiter.hu. A lap e-mail-ben írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 3000 Ft, Európa országaiba 5000 Ft, a tengerentúlra 6000 Ft. Az előfizetési díj csekken vagy átutalással fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Rózsa Nyomda Kft. Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe: www.presbiteriszovetseg.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg

a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 500 Ft vagy 2 euro

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

VÁCZI GÁBOR

Szeptember

16-án készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

21-én a Hódmezővásárhely-Csúcsi

Református Egyházközségben volt Csongrádi Egyházmegyei Területi Szervezetünk presbiterképzési alkalmá.

Ugyanezen a napon a Debrecen-Bánki Egyházközségben volt Szövetségünk Debreceni Egyházmegyei Területi Szervezetének presbiterképzési alkalmá és területi tisztségválasztó közgyűlése, melyen Elnökségünket *dr. Szilágyi Sándor* tb. elnökünk képviselte.

23-27. között Berekfürdőn tartotta csendes hetét Szövetségünk Nagykunsági Egyházmegyei Területi Szervezete, a Szatmári és a Kézdi-Orbai Egyházmegyékkel közös szervezésben, *Takaró Tamás* ny. esperes, valamint az érintett egyházmegyék lelkipásztoraiknak szolgálatával.

28-án Bardócon rendezte presbiteri konferenciáját az Erdővidéki Református Egyházmegye.

Október

6-án Karcagon tartotta közös konferenciáját Szövetségünk Nagykunsági Egyházmegyei Területi Szervezete és a Nagykunsági Egyházmegye Nőszövetsége.

Ugyanezen a napon presbiteri konferencia volt a felvidéki Kiskövesden. Az alkalmon *dr. Tóth János*, Missziói és Diakóniai Bizottságunk elnöke bemutatta Szövetségünk szolgálatát.

7-én került sor az Agrárminisztériummal kötött Stratégiai Partnerségi- és Együttműködési Megállapodás ünnepélyes átadására.

11-12-én Nagyváradon tartotta elnökségi ülését a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége.

12-én Kozármiszlényben tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Baranyai Egyházmegyei Területi Szervezete, melynek témája az „Okkultizmus” volt.

19-én a Debreceni Református Egyházmegye Esperesi Hivatalában tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Területi Szervezete.

25-26-án Piliscsabán került megrendezésre a Kárpát-medencei presbiteri szövetségek elnökségei részvételével az Együttműködési Tanács 4. ülése.

26-án Szolnokon került megrendezésre Szövetségünk Délpesti Egyházmegyei Területi Szervezetének presbiterképzési alkalmá „A gyülekezet missziója a lakó-környezetében” címmel.

31-én az Országház Felsőházi termében került megrendezésre a Keresztény Civil Szervezetek Országos Fórumának ünnepi ülése, „75 éves a kereszténydemokrácia Magyarországon” címmel.

Ugyanezen a napon a Horvátországi Magyar Református Keresztény Egyházhoz tartozó Szentlászlói Református Egyházközség templomának újjáépítése alkalmából megtartott ünnepi istentiszteleten Szövetségünket *Nagy Attila*, Baranyai Egyházmegyei Területi Szervezetünk elnöke képviselte.

November

5-én Szövetségünk Felügyelő-, valamint Gazdasági Bizottsága ülést tartott irodánkban.

15-16-án országos elnökségi ülés volt Piliscsabán, a Bethánia CE Szövetség Lelkiszolgáló Házában.

16-án a Debrecen-Széchenyi kerti Egyházközségben tartotta presbiter továbbképzési alkalmát Debreceni Egyházmegyei Területi Szervezetünk.

Ugyanezen a napon volt Szövetségünk Békési-, ill. Csongrádi Egyházmegyei Területi Szervezeteinek közös presbiterképzése a Szeged-Honvéd téri templomban, *dr. Fekete Károly* tiszántúli püspök, *dr. Kereskényi Sándor* helyi lelkipásztor, *dr. Nagy Éva*, a Brassói egyházmegyei presbiteri szövetség alelnöke, valamint *dr. Nagy Károly Zsolt*, a SRTA tanára szolgálatával.

18-án készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

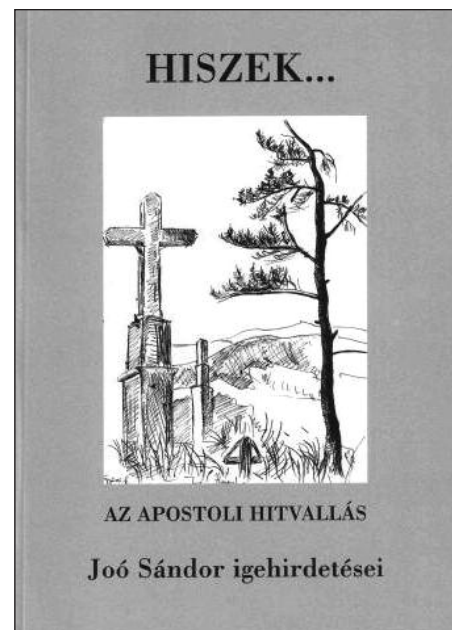
A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: **2020. január 13.** (hétfő). Megjelentetésre szánt írásait **2020. január 6-ig** kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

A presbiter könyvespolcára

Joó Sándor:

Hiszek...

Ezúttal Joó Sándor Apostoli Hitvallás alapján elmondott igehirdetés-gyűjteményét adtam ki újra. Az első kiadás 2002-ben jelent meg. A keresztyén ember számára a cím is sokat mond, ami a Hitvallás első szava, vagyis: Hiszek...

A borítót *Joó Árpád* ifjúkori rajza díszíti, egy fejfa, egy kereszt, egy fenyőfa, a háttérben egy domb.

A prédikációs kötetet Cseri Kálmán – Joó Sándor sírjánál – Farkasréten elmondott megemlékezése indítja. Ebben nagy szeretettel emlékezik elődjéről, aki maga is „jó pásztor” tudott lenni úgy, hogy ennyi idő után is még Isten iránti hálával emlékezhetünk rá.

A tizenkét prédikáció úrvacsora-osztásos istentiszteleteken hangzott el 1959-60-ban. S még hatvan évvel elhangzásuk után is időszerűek, a ma emberéhez szólók, szívet melengetők, hisz az Ige örök: Jézus Krisztus tegnap, ma és örökké ugyanaz. A Hiszekegyről szóló bizonyágtételek ma is tévedhetetlenül vezetnek minket az örökkévalóság felé. A kötet kapható egyházi könyvesboltokban, ill. megrendelhető 500 Ft-os áron a 06-20-230-4423-as telefonon.

Ajtony Artur
ny. lelkész

Pál apostol nyomában – Bibliával a kézben (VI.)

Lisztra: eldugott hely, nagy üzenettel

DR. BÉKEFY-RÖHRIG KLAUDIA

Isten ügyében nincsen „Isten háta mögötti hely”! Ennek egyik ékes bizonyítéka a kicsiny kisázsiai település, Lisztra, ahol Pál apostol első missziói útja során járt. Az ott történekről tudósít az ApCsel 14,8-20. A mai Törökország területén található kisváros egykoron 30 km-re feködt Ikóniumtól, ahol szintén megfordult

Pál. Ezen a helyen három olyan dolog történt, ami igencsak minősített helyé tette az apostol korában a görög mitológiai világ szellemi fogságában élő várost: 1. *Pál látva a bénalábú ember hitét, hogy meggyógyítható, talpra állította őt (14,8-11);* 2. *Pál itt fogalmazta meg az evangélium hirdetésének fő célját (14,15-17), s innen indította el tanítványi útjára Timóteust;* 3. *„Jutalmul” megkövezték (14,19-20).* Pál először Kr. u. 48-ban járt ott Barnabással együtt, majd második missziói útja során, Kr. u. 51-ben (ApCsel 16,1-3; 2Tim 3,11), ekkor történt Timóteus elhívása. A 451. évi Kalkedoni Zsinaton a várost már püspök képviselte.

Néhány hangsúlyos üzenet. A béna talpra állításának csodájában több sajátos mozzanat van. A béna hallgatta Pál igehirdetését (14,9), és itt is beigazolódott: a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által (Róm 10,17). Az is kitűnik, hogy akinek van hite, az megérzi a másik emberben a hitet, miként Pál a bénában. Nem Pál a gyógyító, hanem a hitnek van gyógyító ereje: Pál meglátta, hogy hisz és meggyógyítható (14,9/b). A görög szövegösszefüggés úgy fogalmaz, hogy a bénának gyógyító hite van, s mivel a gyógyítás a megmentés, szabadítás szóval függ össze, egyértelmű az utalás: *csak Jézus, a Szabadító gyógyíthat meg, szabadíthat meg a bénaságtól, a születéstől fogva való betegségekétől.* Ebbe a Szabadító Jézusba vetett hit gyógyít ma is!

Nagy, központi üzenete Pál lisztrai rövid szolgálatának nem kevesebb, mint az evangéliumhirdetés, a prédikáció, a bizonyosságtétel céljának megfogalmazása, egyszerű summája: „azt az evangéliumot hirdetjük nektek, hogy ezekből a hiábavaló dolgokból térjete meg az élő Istenhez...” (14,15). *Ez a mindenkorai cél: a hiábavaló dolgokból megtérni az élő Istenhez.* Mi volt ott és akkor a hiábavaló dolog? *Az a vallásos tévhit,* hogy Pálban és Barnabásban istenek jöttek le az emberek közé (14,11). Félelmetes az emberi szív torzult látása: ha nem az egyetlen Isten Jézus

Krisztusban történt alászállása járja át gondolkodásukat, életüket, hitüket, akkor minden, akár Isten nevében megtett segítő talpra állítást is félremagyaráznak, s *megistenítik, személyi kultusszal* veszik körül a „csodatevőt”: Pált és Barnabást, az élő Isten helyett. *Ez a lisztrai tévedés ma is él. Az emberkultusz* legkülönbélebb torz szellemi, lelki, testi formában van jelen, el egészen az okkult jelenségekig vagy az emberi csúcstechnológia titkos ma-

nipulációig. Valójában ebben is ugyanaz derül ki: az ember Isten számára teremtett lény – s vagy visszatalál a szívében rejtőző *imádat-igénnyel Istenhez, ez az igazi religio christiana* (Kálvin), vagy elvész a bálványok labirintusában, őserdejében. Pál világossá tette: emberek vagyunk, nem istenek (14,15). Isten azonban jótéteményei által bizonyosságot tesz létezéséről és „betölti szívetekeket örömmel” (14,17). Ez az igaz vallásosság, az élő hit gyümölcse ma is, ezen a karácsonyon is: *betelni szívbeli örömmel.*

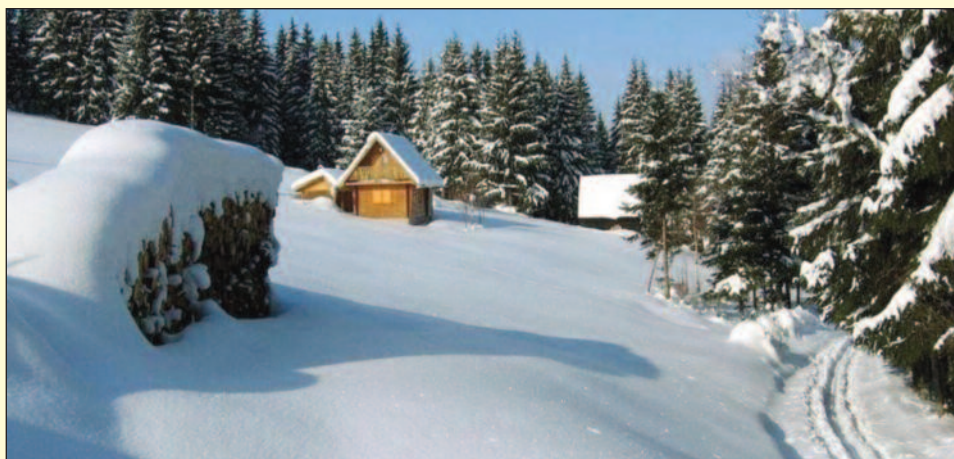
Evangéliumi józanságra is int Lisztra minket. A történet drámai véget ért volna, ha nincsen ott újra a Szabadító láthatatlanul, de hatékonyan. Nem messze szülővárosától, Tarsusztól, Pált Lisztrában a vallási fanatikusok bujtogatására megkövezik, s kivonszolják a városon kívülre, mert holtak vélték (14,19). A lisztraiak áldozatot akartak bemutatni nekik néhány órája *vallásos tévhitükben,* majd csakhamar a *vallásos vakhit* ki akarta oltani az életét. Micsoda színváltozás! A bűn sokarcúsága. Isten gyermekeinek a jutalma ilyen kétes fényű, ha emberektől várják azt.

De a mi jutalmunk a mennyekben van, ami semmihez sem fogható. Csak ennek tudatában szabad végezni szolgálatunkat. Meg annak reményében, hogy a tanítványok, testvérek, gyülekezeti tagok, beteglátogató szolgatársak majd minket is körülvesznek (14,20) imával, reménységgel, biztatással, s ez akkora erőt adhat, hogy visszamegyünk a városba, s újabb, Isten által megtervezett utakra indulhatunk. Lisztra kicsinysége mögött ott tapasztalható, fedezhető fel Urunk, Szabadítónk, Jótévónk, Bajvívónk nagysága, s ez a boldogító megtapasztalás és lehetőség mindenre elégséges!

Erdély felől harangoznak, a szelek üzenetet hoznak

Minden esztendőnek a vége felé az Úristen emlékeztetni akarja az embereket arra, hogy a gonoszság útja hova vezet, s ezért ősszel a napok rövidülni kezdenek, a sötétség minden este korábban szakad alá, és minden reggel későbbben távozik, hideg támad, és befagynak a vizek, s a sötétség uralma lassan elkezd megfojtani a világot. Mi, emberek pedig megijedünk, s eszünkbe jut mindaz a sok rossz, amit elkövettünk az esztendő alatt, és amikor eljön a legrövidebb nap, és a Világosság angyala alászáll közénk jóságot keresni, egyszerre mind meggyújtjuk a karácsonyfák gyertyáit, hogy az Úristen, ha alátekint, fényt lásson a földön, s megbocsássa a bennünk lévő jó miatt a bennük lévő rosszat. (Wass Albert)

*Rebbentek a kicsike gyertyák, fenyőszag
volt és nagy csöndesség kereken.
Valami szomorúan szépet éreztem akkor.
Fájdalmasat, mert egyedül voltam, s mert
nem volt ajándék az asztalon. De komoly
és dacos érzést is, mert magam teremtettem
ünnepet magamnak. (...) Úgy éreztem,
mintha az én kicsi karácsonyfámtól
egyszeribe megenyhült volna az élet
szigorú arca, s a reménység, meg a jövőndő
beléptek ünnepelni hozzám a szobába.
(Wass Albert)*

Azért imádkozom

*Uram, azért imádkozom:
Ha megnő majd a gyermekem,
S kézen fogva a templomba
Többé már nem vezethetem:*

*Harangjaink hívó szavára
Magától jöjjön templomodba,
S felnőt szívét, én Istenem,
Ne zárja el tőled soha.*

*Uram, azért imádkozom:
Ha felnő majd a gyermekem,
S az élet majd elsodorja,
És többé nem lehet velem,*

*Ha majd egyszer szól a harang,
S temetésre zendül szava,
S fáradt asszony-hívásodra
Elindulok hozzád, haza.*

*Míg búcsúztat a két harang,
S ő ott könnyez a síromon:
Érezze meg, hogy akkor is
Ő ertette imádkozom.*

Csiha Kálmán

*Ha kérhetnék az Istentől magam számára
valami szépet és nagyot, azt kérném,
hogy adjon nekem is egy egyszerű kicsi
házat, négy szobával, vadszőlős tornáccal,
öreg körtefával. Mohos legyen a teteje,
s olyan kicsi legyen, hogy ne férjen el
benne izgalom, perpatvar, békétlenség.
Csak én, s az, akit szeretek...
(Wass Albert)*